

PERSONALITĂȚI DIN ANTURAJUL EPISCOPULUI BATTHYÁNY: ISTVÁN FANGH, FUNCȚIONAR ȘI COLECȚIONAR DE CARTE*

Andreea MĂRZA**

Eva MĂRZA***

Bishop Batthyány and His Entourage of Personalities: István Fangh, Functionary and Book Collector

Abstract. *This study traces two aspects of the life of István Fangh. Firstly, it analyses his personal and professional activities within the Roman-Catholic Bishopric of Alba Iulia, where he occupied various positions over time, beginning with that of personal secretary of Bishop Batthyány and ending with that of Great Prepositus of Alba Chapter and finally Bishop of Dulcin. The article also follows Fangh's book collection, which is not mentioned in his last Will and Testament. However, today his books can be found in the Batthyaneum, the former SIS Library and the National Museum of the Union, Alba Iulia. In terms of how Fangh's book collection was amassed, it consists of works that he bought or obtained following the dissolution of the religious orders.*

Keywords: *bishop, Ignác Batthyány, István Fangh, functionary, book collector.*

Cuvinte-cheie: *episcop, Ignác Batthyány, István Fangh, funcționar, colecționar de carte.*

Introducere

Alegerea și numirea în dieceza Transilvaniei a unui nou episcop, în persoana lui Ignác Batthyány, a impulsionat viața culturală și științifică a Principatului spre sfârșitul secolului al XVIII-lea (1781), fără să ne referim la latura teologică marcată clar de această personalitate a Bisericii Catolice din Transilvania. Pătrunderea în dieceză a unui personaj de anvergura lui Ignác Batthyány, ce provenea dintr-o veche familie nobiliară maghiară¹ și care, în timp, s-a dovedit a poseda calitățile unui savant, a dus la înflorirea pe parcursul episcopatului său (1781-1798) a științei (astronomie, istorie, filosofie, teologie etc.) și la organizarea renumitei sale biblioteci, azi Batthyaneum. Faima colecției sale de carte, dar și moda curentului iluminist, când persoanele învățate au ajuns să strângă cărți și să-și formeze biblioteci proprii, în care unii dintre ei și-au angajat chiar un bibliotecar, a permis organizarea în întreaga dieceză transilvană a multor colecții particulare de cărți care au aparținut personalităților vremii, printre care îi amintim și pe contele Sámuel Teleki și

---

* Acest studiu a fost prezentat sub formă prescurtată la conferința *Typografické médium ako objekt výskumu kníhkupeckej, vydavateľskej, tlačiarenskej a zberateľskej činnosti*, Martin, Slovacia, în mai 2017.

** Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, România; e-mail: dejka78@yahoo.com.

*** Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, România; e-mail: evamarza@yahoo.com.

¹ Hendre Biro 2004, p. 25-27.

pe baronul Samuel von Brukenthal. Pe lângă aceste nume sonore pentru istoria Transilvaniei, colecții de cărți au deținut și alte personaje interesante; spre exemplu, anturajul prelatului Ignác Batthyány: János Emil Buczy, Antal Mártonffi, Antal Szeredai, József Bela, Ferenc Xav. Hene ș.a.

Clerul romano-catolic care activa la Alba Carolina, Cluj, Oradea, Sibiu sau în alte localități transilvane a posedat cărți, dovadă în acest sens stând inventarele cu volumele menționate în testamentele preoților sau scurte precizări despre deținerea câtorva exemplare.

În acest studiu ne-am oprit asupra unui erudit, adus de la Eger de episcopul Batthyány ca secretar personal, care i-a supraviețuit acestuia și a avut un parcurs impresionant, ajungând să slujească sub patru episcopi (Ignác Batthyány, József Mártonffi, Alexander Rudnay și Ignác Szepesy) și să ocupe înalte demnități în Biserica Catolică. Este vorba de Stephanus/István Fangh pe care îl vom creiona, urmărindu-i atât cariera ecleziastică, cât și pe cea de colecționar de carte.

Datele referitoare la activitatea lui István Fangh, înainte de sosirea la Alba Carolina împreună cu episcopul Ignác Batthyány, sunt lacunare, deși pentru realizarea unei scurte biografii a sale am cercetat toate fondurile existente care ar fi putut deține informațiile căutate: arhiva Arhidiecezei Romano-Catolice de Alba Iulia, arhiva Facultății de Teologie Romano-Catolică de la Alba Iulia, vechiul *Seminarium Incarnatae Sapientiae*, fondat în secolul al XVIII-lea și fondul arhivistic de la Biblioteca Batthyaneum. Singurele mențiuni despre Fangh, anterioare venirii în Transilvania, le-am aflat într-o scurtă biografie realizată de Capitulul bisericii-catedrale din Alba Carolina la moartea sa. Această biografie a fost scrisă de canonicii Capitulului datorită rangului ocupat de Fangh, numit mare prepozit al Capitulului, dar și episcop titular de Dulcin.

István Fangh s-a născut la Kőszeg/Ginsium/Güns, oraș din regiunea Vas, aflat la granița cu actuala Austrie și la circa 60 km depărtare de locul de naștere al episcopului Batthyány, Güssing/Néméthujvár. Apropierea celor două localități și faptul că familia Batthyány, nobili de renume în istoria Ungariei, a putut avea legături cu așezarea Kőszeg, ne-a făcut să ne întrebăm dacă nu cumva cei doi s-au cunoscut anterior. Este o pistă de lucru care merită cercetată.

Din prezentarea Capitulului a reieșit faptul că în anul 1825, când a murit, Fangh ar fi avut 74 de ani; astfel, anul nașterii sale ar putea fi 1750 sau 1751². Primele noțiuni le-a dobândit în localitatea natală, unde a studiat clasa „umanioarelor”, urmând apoi să se desăvârșească în filosofie la școlile de la Buda și Pesta pe care le-a încheiat cu succes. În rândurile clerului romano-

---

² GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 242; http://bibliotheca.hu/possessores/281_fangh.htm, accesat la 8.03.2017; <http://lexikon.katolikus.hu/F/Fangh.html>, accesat la 7.03.2017.

catolic a intrat la Eger, unde, datorită seriozității de care a dat dovadă și a progresului în disciplinele teologice, a ajuns prefect de studii la seminarul din localitate. Studiile teologice le-a încheiat la Eger, după trei ani susținând-și public lucrarea³.

Îl vom găsi pe rând la Baia Mare ca paroh, unde a fost trimis de episcopul Károly Eszterházy după plecarea iezuiților și, apoi, ca administrator al parohiei din Baia Sprie. Urmărit în activitatea întreprinsă de prelatul catolic, acesta îl va rechema la Eger, unde îi va încredința arhiva în care, împreună cu Mátyas Kotuts, Fangh va înregistra cărțile și va aranja în ordine tematică documentele în anii 1778 și 1779⁴.

Funcția de arhivar de la Eger i-a permis lui Fangh să-i transmită episcopului de Szombathely, János Szily, niște reguli pe care seminariștii de acolo le respectau, fapt pentru care înaltul prelat i-a mulțumit în scrisoarea din 20 septembrie 1780, invitându-l să-l viziteze în cazul în care s-ar întoarce în ținutul natal⁵. Conținutul acestei informații subliniază pregătirea drumului spre Transilvania.

Rolul lui Fangh de cancelar sau secretar personal al viitorului episcop Ignác Batthyány este clar formulat de prelat la data de 19 octombrie 1780, când i s-a întocmit o listă cu 16 puncte pe care a trebuit să le rezolve în călătoria de la Viena; în dreptul fiecărui punct din listă secretarul a notat ce a reușit să rezolve și ce nu⁶. Acestea sunt informațiile anterioare plecării sale spre Transilvania.

---

³ GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 242-243; vezi și *Diarium Scholae Episcopalis*, p. 175, 192, 208, unde figurează în perioada 1770-1772 ca student la teologie. Mulțumim pentru această informație domnului dr. László Szögi.

⁴ <http://www.melte.hu/node/73>, accesat la 8.03.2017.

⁵ BB XXI/162, Sabaria, 20 septembrie 1780.

⁶ BB XXI/179: 1. pentru călătoria la Viena, Fangh a primit 100 de florini, fără să se socotească cheltuielile de drum. Însemnarea acestuia evidențiază că a ajuns la Viena la data de 27 octombrie; 2. a primit și o scrisoare pentru nunțul apostolic și a trebuit să afle dacă i-au ajuns cei 2200 florini depuși și să-l roage să-i trimită cât mai repede la Roma pentru ca în cazul în care acolo se va celebra la jumătatea lui noiembrie vreun consistoriu, banii să fie deja ajunși. Pe margine Fangh a notat că la 20 octombrie a luat prânzul cu nunțul apostolic și la 30 octombrie banii au fost trimiși la Roma agentului Aureliano [de Angelis]. 3. să-i transmită comitelui Kollonics cea de-a doua scrisoare și să-l invite la ceremonia de consacrare. Fangh a rezolvat această problemă la 28 octombrie; 4. să arate, în numele lui Batthyány, respectul față de comitele cancelar al Ungariei și totodată să grăbească trimiterea bunurilor comitelui Kollonics. Fangh a îndeplinit aceasta la 2 noiembrie. Celelalte puncte specificate de Batthyány îi aduc în discuție pe agentul vienez Köröszury, pe chestorul Stueber sau pe soția măcelarului Dominic Vaigl de la care a cumpărat 300 de coți de pânză de calitate nu prea bună. Fangh a mai trebuit să facă rost de o serie de veșminte preoțești și de un anumit tip de serviciu de porțelan pentru 18 persoane pe care însă nu l-a găsit.

István Fangh - funcționar la Episcopia Romano-Catolică din Alba Iulia

Perioada următoare, începând cu sosirea lui în Principat ca secretar personal al episcopului Ignác Batthyány, este dezvoltată mai pe larg de izvoarele arhivistice cercetate. În prima funcție avută în anturajul prelatului Batthyány, cea de secretar personal, Fangh a dat dovadă de pricepere și înclinație, iar episcopul, pentru a-l recompensa pentru ajutorul oferit, l-a numit la data de 9 februarie 1781 asesor consistorial⁷, fiind prima demnitate obținută de István Fangh în noua sa dieceză. La câteva luni distanță, la 13 august 1781, cancelarul episcopului va fi instalat în cea de canonic *a latere*⁸. Aceasta este funcția cu care Fangh a început să semneze actele în dieceza Transilvaniei.

În calitate de episcop, Batthyány a fost nevoit să gireze toate activitățile diecezei, fie din punct de vedere al educației școlare, fie financiar sau ecleziastic. La data de 6 noiembrie 1781, regulile de funcționare a seminarului clericilor, salariile profesorilor, materiile de studiu și tot ceea ce ținea de sistemul educațional de la Alba Carolina a fost semnat de episcop, dar și de „*Stephanus Fangh a Latere Canonicus manu propria*”; această regulă a clerului mic le-a fost adusă la cunoștință lui Mihály Burian și lui Peter Ferenczi, prefect, respectiv, viceprefect al seminarului⁹.

Situația financiară precară a seminarului din Alba Carolina și dorința de a avea oameni de încredere l-au făcut pe episcop să-i numească pe István Fangh și József Bela curatori ai fundațiilor și ai casei seminarului care finanțau sistemul de învățământ de aici. Ca urmare a actului de numire transmis Capitlului la data de 13 noiembrie 1781, Fangh și-a luat în serios rolul de curator, relatând episcopului în scurt timp (23 decembrie 1781) starea de fapt a fundațiilor și cerând de la perceptorul anterior, Gabriel Kornis, toate documentele referitoare la cheltuieli¹⁰. Spre finalul anului următor (11 noiembrie 1782), ca urmare a unui decret cezaro-crăiesc, în Capitlul bisericii-catedrale din Alba Carolina au avut loc noi numiri în funcții; Fangh va ajunge astfel din canonic *a latere*, arhidiacon¹¹. Deoarece numirile aveau loc la propunerea episcopului diecezei, iar acestea trebuiau încuviințate sau nu de forurile superioare, nu trebuie să ne uimească durata de primire a deciziei

---

⁷ GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 91: este o copie a actului redactat către consistoriu, în care Batthyány i-a confirmat pe toți asesorii în funcție, adăugându-l pe cancelarul său, Fangh, asesor cu drept deplin.

⁸ *Ibidem*, p. 93; GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 243; *Annales capituli* 1752-1822, p. 102.

⁹ BB XXII/5, 6.

¹⁰ GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 108, 119; GYÉL, *Protocollum* 1779-1792, p. 219, unde la nr. 1797, în data de 23 decembrie este menționată acțiunea lui Fangh cu privire la fundații.

¹¹ GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 243; GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 151; *Calendarium* 1782, p. 5, 8.

oficiale; așadar din data de 2 iunie 1782, Fangh a semnat cu titlul de arhidiacon de Alba numirea lui József Nagy de Csátar în funcția de canonic al bisericii-catedrale din Alba Carolina, deși actul oficial a fost primit abia la 14 iulie. Sistemul birocratic din monarhie era cauza duratei excesive dintre o propunere în funcție și primirea deciziei oficiale. Potrivit lucrării lui Antal Szeredai, la 11 noiembrie 1782, Fangh a dobândit dreptul la beneficiile care îi reveneau din noua funcție¹².

Importanța lui Fangh în dieceză și faptul că se bucura de protecția episcopului Batthyány sunt dovedite și de lucrarea nobilului Andras Gergely, alumn al seminarului Sf. Ignatius din dieceza Transilvaniei, care, în septembrie 1782, a susținut public lucrarea *Positiones ex philosophia universa*, menționând pe foaia de titlu rolul de patron al lui Fangh, canonic *a latere* al episcopului transilvan. În dedicația închinată lui Fangh, Andras Gergely a amintit „faima” de care s-a bucurat acesta, încă de pe vremea când se afla la Eger¹³.

Încrederea care i-a fost acordată de episcop i-a permis să supravegheze bunurile mobile ale seminarului în timpul unui inventar desfășurat în anul 1782, dar și să se ocupe de evenimentele care au avut loc în perioada mutării tipografiei de la Cluj la Alba Carolina, ca urmare a achiziției acesteia de către episcop în urma desființării ordinului iezuit¹⁴. Activitatea lui Fangh în anturajul episcopului Batthyány s-a desfășurat neîntrerupt pe tot parcursul episcopatului acestuia, fiind numit în anul 1789 canonic *custos*, iar în 1791 canonic cantor¹⁵. În anul 1790 Fangh a fost delegat de Capitlul bisericii-catedrale din Alba Carolina să participe la Dieta care a avut loc la Cluj, fiind

---

¹² BB XXII/113, 126; *Notitia veteris* 1791, p. 220: „[...] *Stephanus Bodor antea Archidiaconus Cathedralis, in hujus denique Stephanus Fangh antea Titularis, et a latere Episcopali Canonicus, ex Hungaria trahens originem, et singuli horum introducti in suorum graduum beneficiorumque possessionem 11ma Mensis 9bris die hujus ejusdem ann?*”. Canonicul și marele prepozit Antal Szeredai, personaj interesant din anturajul episcopului Batthyány, a lăsat în urma sa o bogată operă. Vezi și <http://mek.oszk.hu/03600/03630/html/>, accesat la 8.03.2017. Funcția lui Fangh apare și în șematismele vremii sau în broșurile ce-i conțin pe membrii clerului catolic din Principat (*Catalogus venerabilis cleri* 1787, p. 2, 5).

¹³ *Positiones ex philosophia universa* quas sub gratiosissimis auspiciis Reverendissimi Domini, Domini Stephani Fangh, Ecclesiae Cathedralis Albo-Carolinensis, prout Suae Excellentiae Comitum EPISCOPI Transylvaniae a Latere Canonici Eiusdemque Ecclesiae Cathedralis, ac Districtuum Albensis, Cybiniensis, et Hunyadiensis Archi-Diaconi, Domini, ac Patroni sui Gratiosissimi publice propugnavit Reverendus Nobilis, ac Perdoctus Dominus Andreas Gergely Seminarii S. Ignatii Dioec. Tran. Alumnus, Mense Septembri, Typis Iosephi Francisci Kollman. Lucrarea se află în custodia Bibliotecii vechiului *Seminar al Incarnatei Înțelepciunii (SIS)* din Alba Iulia.

¹⁴ BB XXII/188, XXIII/161. Situația tipografiei a fost dezbătută în multe studii de Judit Ecsedy; mai nou, tema a fost reluată de Doina Hendre Biro.

¹⁵ *Index Generalis A-K*, p. 0598: a fost numit în funcție la 27 aprilie 1791; vezi și lad. XLI; *Annales capituli* 1752-1822, p. 126.

recomandat de ceilalți canonici datorită zelului discret cu care s-a evidențiat în problemele legate de credință și datorită erudiției¹⁶.

La data de 9 aprilie 1792 episcopul Batthyány a mărturisit Capitlului într-un act întocmit de Károly Ivuly, canonic și arhivar al Capitlului, că Fangh, întotdeauna credincios lui Batthyány, adus de acesta în Transilvania, părtaș la toate greutățile întâmpinate de episcop în dieceză, l-a ajutat chiar financiar cu 4000 de florini renani pe care Batthyány i-a dat la data de 25 mai 1790 sub formă de act de îndatorire. Suma mare și sănătatea precară a episcopului l-au făcut pe Fangh să ceară acestuia să mărturisească că suma i-a fost achitată. În plus, pentru liniștea sa, episcopul i-a ipotecat acestuia toată argintăria sa. Fangh a cerut această asigurare din partea episcopului pe bună dreptate, prevăzând parcă evenimentele de după moartea lui Batthyány, când toți creditorii de la care prelatul s-a împrumutat în timpul vieții, și-au cerut banii înapoi. Inventarul cu bunurile episcopului defunct a fost cerut de Guberniu prin actul din 14 martie 1800, nr. 2007, iar pretențiile unor creditori au fost clarificate de Fangh, care a vândut argintăria la licitație, la cel mai bun preț, fapt probat de socoteli. De aceea, Guberniul nu putea să nu ratifice această vânzare în fața creditorilor¹⁷. Este cunoscută plăcerea lui Batthyány de a aduna cărți, pe unele cumpărându-le, pe altele primindu-le. Cei 4000 de florini menționați anterior au putut fi utilizați de prelat pentru a-și satisface gusturile bibliofile sau pentru a pune la punct viitoarea clădire care urma să adăpostească *Institutum Batthyanyanum*.

Evenimentele din Monarhie au impus de multe ori deplasarea episcopului fie la Buda, fie la Viena, în funcție de amploarea faptelor. La data de 22 mai 1792, episcopul, aflat la Buda pentru Dietă, i-a descris lui Fangh, pe scurt, adunarea la care au luat cuvântul palatinul, primatul și câțiva deputați, amintindu-i totodată că la data de 23 mai vor avea loc funeraliile împărătesei văduve; este vorba de Maria Luisa a Spaniei (moartă la 15 mai 1792), soția împăratului Leopold al II-lea (mort la 1 martie 1792). Dieta și discuțiile din cadrul ei au fost relatate și de ziarele vremii. De exemplu, *Gazetta universale* a anunțat că în ședințele Dietei se vor lua cele mai drastice măsuri pentru îmbunătățirea situației în regat, pentru dezvoltarea agriculturii și a comerțului,

---

¹⁶ GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 243; *Notitia veteris* 1791, p. 222: „1789, 31ma Julii vacanti muneris custodis Stephano Fangh admoto in ejus locum suffectus est [...] 1791: Hujus anni 20ma Augusti promoti fuerunt ad cantoratum quidem Regia nominatione Stephanus Fangh”. Vezi și *Catalogus incunabulorum* 1965, p. 145.

¹⁷ BB XXVIII/25. Acest act a fost colaționat cu originalul în adunarea Capitlului din 31 decembrie 1812 și datorită informațiilor înscrise în el a făcut sigur parte din actele întocmite la moartea episcopului Batthyány (1798), când familia acestuia a revendicat dreptul asupra bunurilor deținute de prelat (GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 383).

dar și pentru protejarea științei și artei¹⁸. La data de 28 iunie 1792, Batthyány i-a transmis din Buda lui Fangh că urmează să plece spre Eger, de acolo spre Beba (domeniu cumpărat de episcop în anul 1781), urmând ca pe 7, sau cel târziu 10 iulie, să revină¹⁹.

Deși în anul 1792 Fangh a ocupat numai funcția de canonic cantor, acest fapt nu a împiedicat Capitlul bisericii-catedrale din Alba Carolina să-l împuternicească pe „concanonicul” lor cu puteri depline pentru a participa la Dietă, propunând, promovând și susținând în numele Capitlului toate cele considerate necesare și utile²⁰. În adunarea capitulară din 7 martie 1794, István Fangh, în calitate de delegat episcopal, a primit jurământul lui András Szeredai, numit prepozit al Capitlului²¹. Următoarea funcție în aparatul capitular a fost cea de canonic *lector*, în care a fost propus la data de 26 februarie 1794, numirea oficială fiind înregistrată la Viena, la 4 iunie 1794, cu un beneficiu de 1000 florini renani²².

Separarea fondurilor Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Alba Iulia după 1 decembrie 1918 a dus la fărâmițarea informațiilor legate de activitatea Capitlului care se găsesc astăzi atât în fondurile de la Batthyaneum, cât și în arhiva Arhiepiscopiei. În plus chiar, unele informații, având formă de acte oficiale dintr-un fond se regăsesc ca ciorne sau regeste în fondul celălalt, ceea ce ajută la întregirea surselor. În anul 1795, Fangh, în calitate de canonic *lector*, s-a ocupat de actualizarea cărților regale (*Libri regii*) existente în arhivă, având misiunea de a identifica documentele aparținătoare fiecărui principe în parte

---

¹⁸ BB XXVIII/33: pe lângă informațiile oferite în legătură cu Dieta, episcopul l-a rugat pe Fangh să se îngrijească de clădirea de la Vinț, căci, între timp, ferestrele se puteau sparge. În plus, să-i transmită administratorului de acolo să tundă caprele și să depoziteze lâna în hambar (vezi *Gazetta universale*, lunile mai și iunie 1792 și https://books.google.ro/books?id=CDZDAAAACAAJ&pg=PA397&lpg=PA397&dq=dieta+Buda+1792&source=bl&cots=E_UtjFOVOu&sig=HprGyyXzbOrEZT-Sz6QIbw9jLEc&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwiXsYzWj8fSAhWId5oKHf2AucQ6AEIOTAF#v=onepage&q=dieta%20Buda%201792&f=false, accesat la 8.03.2017).

¹⁹ BB XXVIII/42. Despre suma plătită pentru domeniu, vezi BB LXX/100, scrisoare primită de Imre Dániel, colaboratorul lui Batthyány, la data de 12 decembrie 1781.

²⁰ BB XXVIII/56, Alba Carolina, 6 aug. 1792; *Ordo officii divini recitandi ac missae celebrandae iuxta rituum Breviarii ac Missalis Romani pro anno [...] MDCCXCIV in usum Almae Dioecesis Transilvaniae editus*, Claudiopoli, Typis Episcopalibus, p. 4.

²¹ GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 264.

²² BB XXVIII/267, Alba Carolina, 26 februarie 1794; BB XXIX/20, Viena, 4 iunie 1794; actul vienez are semnăturile împăratului Francisc al II-lea și a comitelui Samuel Teleki, fiind înregistrat la pagina 85 în cartea regală a demnităților de către Franciscus Csuros, secretar aulic transilvan și director al arhivei. Anticipând numirea oficială, prepozitul Capitlului a mărturisit că Fangh a primit deja demnitatea la 9 martie 1794; vezi Nagy 1853, vol. 4, p. 115. *Index Generalis A-K*, p. 0598: potrivit chitanței eliberate de Ferenc Csütör a plătit pentru funcție taxa de 13 florini (cf. lad. XLVII).

și de a indica paginile la care se află informațiile²³. Cărțile regale au revenit în atenția Capitlului, deci și a lui Fangh, câțiva ani mai târziu, când în adunarea Capitlului din data de 19 iunie 1812 s-a citit decretul gubernial din 25 mai 1812, nr. 4409, în care se cerea găsierea în arhiva capitulară a cărților regale ale principilor Transilvaniei, menționarea principilor, în ce ani și sub care dintre aceștia au fost scrise. Acțiunea nu s-a încheiat aici, ci Capitlul a mai primit și din partea directorului fiscal József Turi o scrisoare (22 iunie 1812) în care se cerea chiar un catalog al cărților regale găsite în arhivă. Capitlul a decis transmiterea acestui catalog directorului fiscal, sperând că răspunsul dat la cererea oficialului a fost satisfăcător²⁴. Acest gen de activitate științifică întreprinsă de Fangh pe parcursul șederii în Transilvania nu a fost unic. În arhiva de la Batthyaneum am găsit un dosar cu 187 de file care conține fragmente de documente legate de activitatea lui de zi cu zi și scurte idei din lecturile personale (Herodot, Sf. Ieronim, Sf. Ciprian, Muratori și Mabillon)²⁵.

Înainte plecării prelatului Batthyány la Viena, Capitlul a primit din partea episcopului o scrisoare (18 august 1796) în care acesta a delegat lui Fangh, canonic *lector*, puterea de decizie²⁶. Drumul lui Batthyány la Viena se poate să fi avut însemnătate pentru Fangh, care, în octombrie același an, a primit printr-un act oficial demnitatea de abate în *Abbatia Sancti Georgii Militis et Martyris de Szerencs*, aflată în dieceza Eger, împreună cu toate bunurile ce țineau de aceasta. Este posibil ca propunerea acestei demnități să o fi făcut episcopul Batthyány în timpul șederii la Viena sau chiar mai înainte. În arhiva de la Batthyaneum există mai multe documente legate de această nouă demnitate a lui Fangh, într-unul dintre ele specificându-se că la cererea sa, dar și a episcopului, Maiestatea Sa a încuviințat funcția lui Fangh, dar numai după plățirea taxei obișnuite, despre care episcopul relatează că reprezintă accesul la demnitate. Tot episcopul a fost cel care i-a transmis că în Cancelarie suma de plată ar fi de 500 de florini. La 19 ianuarie 1797, din Cancelaria Aulică, Fangh a primit chitanța semnată de Matthias Krutten, membru al oficiului de expediere, din care reiese că s-a achitat suma de 32 florini renani și 30 crăițari pentru trimiterea actului oficial în noua demnitate. Toată discuția în jurul achitării funcției s-a încheiat la data de 31 ianuarie 1797, când s-a emis chitanța doveditoare de plată a sumei de 428 florini și 20 crăițari (cu valoare de taxă

---

²³ BB XXIX/179.

²⁴ GYÉL, *Protocollum* 1808, p. 216-220, 222.

²⁵ Ms. IX 33 (*Excerpta canonici Stephani Fangh ex corpora juris historici et ad historiam ecclesiasticam pertinentia*).

²⁶ BB XXIX/243: scrisoare emisă la Cluj. Episcopul a cerut Capitlului să-l aibă în rugăciuni cât timp va fi plecat pentru binele credinței și al poporului (GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 314).

aulică pentru titlul de abate) și a 6 florini (cu titlul de taxă mai mică)²⁷. Această nouă însărcinare i-a adus pe plan literar lui Fangh o odă care i-a fost închinată, fiindu-i dedicată de Mihály Szeredai, profesor de retorică în gimnaziul de la Alba Carolina, când a primit în mod solemn demnitatea în biserica-catedrală la data de 17 aprilie 1797. Cele 22 de strofe descriu în stil romantic calitățile lui Fangh ca pe un tată demn de dragostea fiilor, de onoarea care îi este adusă când prelatul și regele îi conferă funcții²⁸.

Ca apropiat al episcopului Batthyány, István Fangh împreună cu canonicul magistru Mihály Burian au fost martori la depoziția în 7 puncte a episcopului din data de 15 noiembrie 1798 (moare la 17 noiembrie 1798), în care, printre altele, prelatul a cerut să fie înmormântat în biserica catedrală și a delegat lui Fangh puterea de decizie până când papa va numi pe altcineva în locul său, această mărturie fiind prezentată în adunarea Capitlului din data de 19 noiembrie 1798²⁹. Imediat după moartea episcopului, vicarul Fangh a adresat o scrisoare curatorilor masei succesoriale a episcopului în care se referă la scrisorile care se găsesc în Palatul Episcopal, precizând că sunt atât publice, cât și private, însă

„[...] dintre cele care nu îmi sunt de folos, acelea vreau să fie înapoiate; în niciun fel nu sunt de acord să fie citite de comisie, desigur în acest caz să fie puse într-o cutie întărită cu sigiliul meu cele care vor fi păstrate până la sosirea noului episcop și să nu stea la dispoziție nimănui”³⁰.

Masa succesorală a defunctului episcop s-a discutat aproape 30 de ani de la moartea sa, perioadă în care Fangh a fost menționat frecvent în acte datorită rolului pe care l-a jucat în viața episcopului de la numirea în dieceza Transilvaniei și a funcțiilor obținute³¹. În șirul mare de претенdenți la banii

²⁷ BB XXIX/260: Viena, 21 octombrie 1796, act oficial cu nr. 11176 (act semnat de împăratul Francisc al II-lea, comitele Károly Palfy, Joseph Gaszner și Adam Fabiancs, secretar aulic și director al arhivei), 261 (aceiași act trimis către președintele, vicepreședintele și ceilalți consilieri ai Camerei Aulice), 266: Viena, 21 octombrie 1796 (comitele Károly Palfy l-a anunțat pe episcopul Batthyány că Maiestatea Sa acordă demnitatea contra plății taxei), 267; BB XXX/2, 17 (plata celor 32 florini și 30 craițari), 21 (plata celor 428 florini și 20 craițari plus 6 florini). Vezi *Annales capituli* 1752-1822, p. 132-135; Beke 1889, p. 114, nr. 592-593.

²⁸ *Vota honoribus Reverendissimi Domini Stephani Fangh Cathedralis Ecclesiae A-Carolinensis Lectoris, districtus Albensis Archidiaconi, Magni Daciae Praesulis a Latera Canonici, et Cancellarii, dum Albae-Carolinae in Ecclesia Cathedrali feria secunda Paschae anno 1797 solenni ritu in Abbatem Sancti Georgii Militis, et Martyris de Szerents benediceretur sacrata a Gymnasio Regio A-Carolinensi per Michaellem Szeredai Prof. Rhet. A-Car.*

²⁹ BB XXXI/4; GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 243; GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 340. La moartea lui Batthyány, Fangh a fost ales de Capitul vicar capitular, iar alegerea a fost trimisă prin circulară clerului diecezan.

³⁰ BB XXXI/20, Alba Iulia, 26 decembrie 1798.

³¹ În adunarea capitulară din 24 și 29 februarie 1820 s-a relatat despre procesul cu urmașii episcopului Batthyány care s-a desfășurat la Debrecen și se va întinde până undeva spre anul 1826 (GYÉL, *Protocollum* 1808, p. 616 și urm.; GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 76-79, 243).

prelaturii, s-a numărat și orașul Levoča, din regiunea Spiš (Slovacia), care susținea că lucrările pe care Plebania celor 24 de orașe regale le-a vândut episcopului nu au fost achitate niciodată. Fangh, însărcinat de Capitlu să inventarieze bunurile episcopului, a declarat la 25 februarie 1799 Guberniului, care se străduia să grăbească rezolvarea datoriilor, că prelatul a promis orașului Levoča 1800 de florini pe ele, însă nu a văzut ce cumpără; când le-a răsfoit, și-a dat seama că sunt nevaloroase și nu erau toate care au fost cerute, nu le-a integrat în biblioteca sa, ci le-a ținut o perioadă la Gherla și apoi la Cluj. Se știe că episcopul Batthyány a achiziționat cărțile din zona Spiș-ului până în 1797 - an în care acestea nu se mai aflau acolo -, iar tratativele cu reprezentanții orașului Levoča au fost îndelungate atât înainte, cât și după obținerea acestora, informațiile din documente fiind contradictorii³². Aceasta a fost una dintre neclaritățile pe care Fangh a trebuit să le deslușească, însă vom vedea că la fel ca și episcopul Batthyány, Fangh a adunat o interesantă și valoroasă colecție de carte pe care a îmbogățit-o în paralel cu prelatul, neajungând însă la dimensiunile colecției acestuia.

Noul episcop, József Mártonffi (1800-1815), numit în primăvara anului 1800, i-a acordat lui Fangh funcția de mare prepozit al Capitlului în luna mai a anului 1806 și, deoarece noua demnitate de episcop nu-i mai permitea să se ocupe de problemele de învățământ cu care fusese însărcinat anterior, l-a numit pe István Fangh și prodirector al liceului episcopal și inspector. Totodată, episcopul Mártonffi l-a făcut și vicar cu puteri depline, funcție pe care a îndeplinit-o mai mulți ani³³. Pe lângă însărcinările care-i reveneau din funcțiile ecleziastice, Fangh a anunțat adunarea capitulară la data de 19 octombrie 1801 că nu se va mai îngriji de via bisericii, lăsând această sarcină canonicului magistru Ferenc Xav. Henc³⁴.

---

³² Jakó 1991, p. 89. Mărturie despre conținutul colecției de carte aduse la Alba Iulia de la Levoča, vezi la Selecká 1974, p. 9-10. Din acea masă succesorală rezultă că la data de 10 ianuarie 1800 suma a fost dată bisericii din Levoča (vezi BB XXXII/50: *Status passivus massae Batthyáni anno 1800 10 Ianuarii liquidari ceptus in Congregatione Capitulari: no. 217 Ecclesiae Leutsoviensi: 1800 liquidata*). Un alt document din același an, fără o dată mai precisă, menționează că biserica din Levoča pretindea 1800 florini pentru cărți, dar că acestea nu au fost date în întregime cumpărătorului, adică episcopului. Vezi și BB XXXII/165.

³³ GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 394, 636; GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 243; *Annales capituli* 1752-1822, p. 155. În *Annus a Nativitate* 1801, p. 29, Fangh apare menționat începând cu anul 1801 cu funcțiile de abate, lector și canonic al bisericii-catedrale, protonotar apostolic, vicar capitular, auditor general al cauzelor și vicar foraneu de Sf. Iosif. În unele documente am găsit referirea că în anul 1806 a fost numit și rector al seminarului; vezi GYÉL, VI Személyi. În anul 1812, la 31 octombrie, în calitate de rector al seminarului a semnat un „*testimonium scholasticum*” pentru Ignác György (GYPL I/10d, cutia 1 (1786-1884), doc. 1).

³⁴ GYÉL, *Protocollum* 1759-1807, p. 439.

În luna mai a anului 1808, prepozitul Fangh³⁵ a declarat într-un protocol al Capitlului că cedează o parte din reședința sa de prepozit, adică aripa vestică, ce i-a aparținut lui András Szeredai, lui József Boros dacă acest schimb va fi acceptat și de urmași. Ca urmare a acestei declarații, Capitlul i-a introdus în spațiul respectiv pe doi canonici, cărora nu le-au fost precizate numele.

În același an, Fangh s-a ocupat și de inventarierea bunurilor din biserica-catedrală, acțiunea încheindu-se la 1 decembrie 1809 în fața sa, ca mare prepozit, a lui Ferenc Hene, în calitate de *custos* canonic, Ignác Vinkler ca arhidiacon al catedralei și canonic. În cadrul aceleiași inventar, se află în copie o declarație a lui Fangh din data de 1 decembrie 1800 potrivit căreia mărturisește că a folosit podoabele bisericii-catedrale încă din 1 iunie 1797 (o cruce de aur și una de argint), iar din 2 octombrie 1797 un inel de aur cu piatră albastră care a fost înscris în inventar ca fiind un safir al lui Mártonffi³⁶.

Salariile membrilor Capitlului erau stabilite periodic de Guberniu, care, la data de 10 februarie 1809 a trimis episcopului Mártonffi și Capitlului catedralei o înștiințare despre această modificare. Astfel, Fangh, pentru că ne vom opri doar asupra lui, a primit o creștere de 618 florini și 17 ½ crăițari, ajungând la suma de 2000 de florini³⁷.

Importanța funcțiilor pe care le-a ocupat în aparatul capitular a impus lui Fangh, în calitate de mare prepozit, participarea la Diete; una dintre ele urma să se desfășoare la Cluj, la 5 iunie 1809, fiind convocată de guvernator și de Guberniu. Actul de convocare a fost primit de Capitlu la 6 mai, în adunarea capitulară din 27 mai 1809, Fangh fiind delegat cu o scrisoare credențială până la sfârșitul lucrărilor. Ca urmare a acestei însărcinări, Fangh a relatat hotărârile luate la Dietă și a transmis rescriptul nr. 1340 cu deciziile forului pentru Capitlu. Aceeași însărcinare a primit-o și în luna iunie a anului următor, când Capitlul l-a delegat pentru Dieta din 1 iulie, motivând că a participat cu cinste la adunările precedente, în plus îi va plăti toate cheltuielile lui și unui slujitor și orice pagubă i s-ar produce³⁸.

³⁵ István Fangh a fost numit mare prepozit al Capitlului la data de 13 martie 1806 prin actul emis de împăratul Francisc al II-lea (Beke 1889, p. 114, nr. 596; Ferenczi 2009, p. 233-234. *Vezi și Schematismus* 1816, p. 34, 54, unde figurează ca mare prepozit).

³⁶ GYÉL, *Protocollum* 1808, p. 32-53, declarația se regăsește la p. 50, ea conținând un fragment și mai interesant în care Fangh declară că dintre bijuterii, la moartea episcopului Batthyány, Capitlul a decis ca lanțul de argint cu crucea de aur și inelul lui Mártonffi să fie schimbate cu lanțul de aur cu cruce pectorală a defunctului prelat și cu inelul cu piatră de smarald, astfel „[...] eu înfirm că acestea au fost luate de mine deoarece trupul prelatului a fost înmormântat cu ele, ceea ce a și fost făcut [...]”.

³⁷ GYÉL, *Protocollum* 1808, p. 62: deși în protocol se păstrează o copie, s-a menționat că originalul a fost semnat de comitele Samuel Teleki.

³⁸ GYÉL, *Protocollum* 1808, p.71-72, 92-96 (pentru anul 1809), 142 (pentru anul 1810).

Episcopul Mártonffi a condus dieceza Transilvaniei timp de 15 ani, murind în luna martie a anului 1815, când, în urma evenimentului, Capitlul s-a întrunit la 7 martie, și de data aceasta vicar a fost ales István Fangh, abate și mare prepozit. În cadrul adunării capitulare a fost decisă alegerea vicarului, făcându-se trimiterea la un canon al Conciliului de la Trento (ședința 24, capitolul 16), potrivit căruia vicarul va conduce dieceza până la numirea unui nou episcop. Tot atunci s-a redactat o scrisoare către Guberniu în care s-a anunțat decesul episcopului, survenit la 3 martie, și alegerea vicarului. Scrisoarea mai conține o informație interesantă și o cerință a membrilor Capitlului care subliniază faptul că au trecut 86 de ani de când episcopul nu a fost ales din interiorul Capitlului, ci s-a numit întotdeauna cineva din exterior.

Vestea morții episcopului și alegerea vicarului s-au transmis prin circulara redactată în aceeași zi și expediată la toți arhidiaconii diecezani. Scurta biografie a lui Fangh găsită în Protocolul capitular din anul 1823, legându-se de faptul că s-a cerut ca noul episcop să fie cineva din interior, adică din Capitlu, menționează că, deși la Guberniu s-a încercat obținerea numirii lui Fangh ca episcop, a fost ales altcineva³⁹.

Atribuțiile care i-au revenit în momentul numirii ca vicar, l-au obligat pe Fangh să călătorească prin dieceză pentru îndeplinirea lor. Astfel, la data de 16 august 1815 îl găsim la Cluj unde a semnat un fel de diplome (*testimonium scholasticum*) pentru Thomas Ferentzi, Alexius Janosi, iar pentru Ieremias Iacobus a fost eliberat un act cu privire la faptul că acesta fusese admis la studii în timpul anului contra sumei de 100 florini renani. Aceeași funcție i-a impus să semneze, la 16 iunie 1815, inventarul cu sumele intrate și cheltuite în Seminarul clerului mic (*Seminarium Incarnatae Sapientiae*) pentru anul școlar 1813-1814, semnând un inventar asemănător și la 16 martie 1816, pentru anul școlar anterior, adică 1814-1815⁴⁰.

Până să fie ales noul episcop, Alexander Rudnay de Rudna și Divék-Ujfalu, a mai trecut un an, iar în adunarea capitulară din 12 iulie 1816 a fost anunțată ceremonia solemnă de înscăunare pentru data de 14 iulie⁴¹. Slovak de origine, noul episcop a studiat la Nitra, Bratislava, Trnava și Buda, ajungând în final în seminarul general din Bratislava. A ocupat funcția de episcop al Transilvaniei o scurtă perioadă până în decembrie 1819, când a obținut numirea papală în funcția de arhiepiscop de Ezstergom și primat al Ungariei. La ceremonia de investire a noului episcop, Fangh, în calitate de abate, mare prepozit și vicar, a ținut un discurs în urma căruia Capitlul și tot

---

³⁹ GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 243; GYÉL, *Protocollum* 1808, p. 400-401; *Annales capituli* 1752-1822, p. 176.

⁴⁰ GYPL I/10d, cutia 1 (1786-1884), doc. 3-5; GYÉL I/10a, cutia 3 (1801-1815), doc. 4-5 (inventarul cheltuielilor seminarului SIS).

⁴¹ Bodea 2011, *passim*.

clerul și-au arătat fidelitatea față de episcop⁴². Tot cu un discurs s-a evidențiat Fangh la data de 15 august 1819 când a susținut un elogiu adus episcopului Rudnay căruia i s-a conferit din generozitatea împăratului Francisc al II-lea onoarea de a fi decorat cu ordinul arhanghelului Mihail⁴³.

În timpul acestui episcop, István Fangh a dobândit ultima demnitate, pe cea de episcop. Sfaturile măsurate și silința deosebită pe care Fangh și-a dat-o pe tot parcursul șederii în Transilvania, l-au făcut pe Rudnay să-l recomande pentru funcția de episcop de Dulcin. În adunarea capitulară din 18 octombrie 1819 a fost citit actul de numire în noul episcopat, pe care împăratul Francisc al II-lea l-a semnat la Viena, la 24 septembrie.

În aceeași adunare a fost citită scrisoarea din 12 octombrie a noului arhiepiscop de Esztergom, Alexander Rudnay, care comunica textul scrisorii noului episcop numit în locul său, baronul Ignác Szepesy de Négyes⁴⁴. Prin decret episcopal, emis la data de 12 mai 1820, István Fangh, episcop titular de Dulcin, a fost numit vicar general însărcinat cu toată jurisdicția internă și externă, așa cum reiese din protocolul adunării capitulare⁴⁵. Ca vicar general, Fangh a îndeplinit dispoziția episcopului Szepesy din 11 octombrie 1820 care i-a transmis că a cerut să fie cumpărate cărți de la librarul Eggenberger din Pesta încă în luna septembrie, iar lucrările, dacă nu toate, cel puțin unele, ar trebui să-i fie aduse de János Ivuly, membru al Capitlului din Pesta⁴⁶.

În adunarea capitulară din 8 iulie 1823 a fost citită hotărârea episcopală nr. 277, din 25 februarie 1823, legată de institutul astronomic, biblioteca și

---

⁴² GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 243; GYÉL, *Protocollum* 1808, p. 443-444, 597; vezi și *Slovenský biografický slovník* 1992, p. 138-139; în *Schematismus* 1816, p. 16, îl găsim cu toate funcțiile de până atunci: „D. Stephanus Fang, Abbas S. Georgii Milit. et Mart. de Szerents, Capituli Cathedralis Ecclesiae Alba Carolinensis Praepositus Maior infulatus, et Canonicus, Excell. Illus., ac Reverend. Domini Episcopi Transylvaniensis Causarum Auditor Generalis, Lycei Episcopalis Pro-Director, et Deputationis Seminarii Ecclesiastici Praeses”.

⁴³ Discursul a fost tipărit, iar lucrarea se află în fondul bibliotecii Bisericii Mitropolitane din Esztergom (http://asp01.ex-lh.hu:8992/F/SHT1U3RC9UDR3K75HT6XE58H6PY5A3BN94FDRR3U25IR6F7DV1-06835?func=full-set-set&set_number=000014&set_entry=00001&format=999, accesat la 16.03.2017).

⁴⁴ Dieceza de Dulcin, al cărei scaun s-a găsit la Dulcinium/Ulcinium (latină)/Ulcinj (sârbo-croată)/Dulcigno (italiană), face parte din arhidieceza de Antibar, al cărei scaun episcopal este supus celui apostolic și se află la Antibarium/Bar din Muntenegru (https://la.wikipedia.org/wiki/Archidiecesis_Antibarensis, accesat la 10.03.2017; GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 243). Vezi și informații despre Ignác Szepesy în GYÉL, *Protocollum* 1808, p. 596-597; Beke 1889, p. 115, nr. 603.

⁴⁵ GYÉL, *Protocollum* 1808, p. 632-633, menționându-i-se totodată funcțiile avute: episcop de Dulcin, abate de S. Georgius Militis et Martyris de Szerents, mare prepozit al bisericii catedrale, vicar în treburile spirituale, auditor general al cauzelor, prodirector al liceului.

⁴⁶ GYPL I/10a, cutia 4 (1816-1824), dosarul pe anul 1820 în care, pe lângă menționarea autorilor Schenkel, Brezanocky, Hadaly și Neumann, Fangh notează că a primit autorii Schenkel, cu lucrările *Teologia pastorală* și *Etica*, Fejer (nemenționat de episcop) și Neumann.

celelalte colecții, cerându-se membrilor capitolului ca ele să fie revăzute în zilele de vară. În acest sens, s-a decis în Capitul ca domnii canonici, cantor și teolog, să pătrundă acolo într-o zi aleasă de ei, să compare inventarele avute la dispoziție, să noteze achizițiile sau lipsurile și să relateze episcopului despre cele descoperite, dar totuși, având în vedere colecțiile deținute, mai sigur să fie trimiși canonicul astronom și bibliotecar. Această problemă va fi discutată și în adunarea din 12 august 1823, când marele prepozit Fangh și canonicul teolog Mátyas Ivandedin au relatat despre statutul bibliotecii diecezane și al colecției, potrivit cererii cu nr. 277, din 25 februarie 1823⁴⁷. Cât timp a durat procesul cu urmașii episcopului Batthyány, situația lăcașului de cult nu a fost clară. Totuși, cărțile bibliotecii diecezane, azi Batthyaneum, au fost catalogate de András Cseresnyés⁴⁸, bibliotecarul care s-a aflat la Alba Carolina chiar de la începutul episcopatului lui József Mártonffi.

În ciuda vârstei, Capitulul l-a delegat pe Fangh în calitate de episcop de Dulcin, la dieta de la Bratislava care urma să înceapă la 11 septembrie 1825, după cum a reieșit din scrisoarea regală datată la Bergamo, la 3 iulie, și citită în adunare la 13 august. În aceeași lună, pe 29, și episcopul Szepesy l-a însărcinat același lucru pe Fangh, împreună cu notarul Pal Veszprémi, urmând ca pe timpul absenței lui Fangh protocoalele Capitolului din perioada 1759-1820 să fie încredințate canonicului *lector* Ferenc Xav. Hene⁴⁹.

Următoarea știre care a parvenit Capitolului adunat la 21 octombrie 1825 și citită de canonicul *lector* Hene anunța decesul lui István Fangh, survenit la Bratislava, la 6 octombrie, în urma hidropiziei, la vârsta de 74 de ani. Episcopul care a transmis vestea, a descris strădania medicilor, însă, în ciuda

---

⁴⁷ GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 32-33, 69, 75-76. În *Annus a Nativitate [...]*, 1823, p. 8, Fangh apare menționat ca episcop de Dulcin, abate, mare prepozit, vicar în probleme spirituale, auditor general al cauzelor, prodirector al liceului episcopal și președinte al comisiei seminarului.

⁴⁸ BB XXXIII/16, 24 aprilie 1800. Episcopul a stabilit salariul lui Cseresnyés, începând cu 5 mai 1800, care se ridica la suma de 25 florini/lună; 120, Cluj, 15 octombrie 1801: episcopul Martonffi l-a anunțat pe Fangh că ar prefera ca Cseresnyés să se ocupe numai de bibliotecă. Cât timp a fost bibliotecar, a întocmit mai multe cataloage: *Conscriptio Bibliothecae Institutii Batthyaniensis facta anno 1824*, vol. 1-2 (XI 478-479), *Catalogus theologorum*, t. 1-2 (XI 480-481), *Index Bibliorum Sacrorum* (XI 482), *Catalogus philosopharum et scientiarum naturalium* (XI 483), *Catalogus Juristarum* (XI 484), *Index Juristarum, Philologorum et incunabulorum et manuscriptorum* (XI 485), *Catalogus primarum editionum* ce conține însemnarea „*Manus Andree Cseresnyés viri eruditissimi, olim dum viveret, Bibliotecarii et Canonici Albensis*” (XI 486), *Catalogus primarum editionum*, t. 1-2 (IX 846), *Conspectus Bibliorum Sacrorum* (XI 301), *Libri duplicati in Bibliotheca Batthyaniensis*, t. 1-2 (X 87, X 89) sau *Conscriptio exemplarium duplicati bibliothecae Batthyaniensis* (X 88) etc.

⁴⁹ GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 235-236; *Index Chronologicus 1801-1900*, p. 0232. În *Catalogus* 1825, p. 4 se regăsesc cele mai importante funcții deținute de Fangh: episcop de Dulcin, abate de Szerents, mare prepozit al bisericii-catedrale din Alba Carolina, canonic, auditor general al cauzelor, prodirector la liceul episcopal.

acesteia, episcopul de Dulcin a murit la ora 7 seara. A fost înmormântat la Bratislava, în Catedrala Sf. Martin, în data de 8 octombrie, la ora 5 după-masa, cu participarea celor mai importanți reprezentanți ai Dietei⁵⁰. Însemnări referitoare la decesul lui Fangh și despre înmormântarea sa am găsit menționate pe două cărți de la Batthyaneum⁵¹.

După moartea sa, Capitlul a dezbătut în multe adunări masa succesorală a lui István Fangh. Acesta a deținut un testament încheiat de Pál Veszprémi, notar consistorial, cel care l-a însoțit pe Fangh la ultima Dietă. Următoarele acțiuni care au avut loc după anunțarea morții au fost transmise de episcopul Szepesy în aceeași scrisoare în care anunța decesul și prevedeau numirea a doi canonici din Capitlu care urmau să-i păzească bunurile, să le inventarieze, să găsească testamentul, să-l facă cunoscut și să întocmească un inventar cu toate actele găsite în camera sa.

Ca o consecință a celor transmise de episcop, canonicul *lector* Hene a relatat că, împreună cu canonicul custode József Bede, a fost în casa prepozitului imediat ce a primit scrisoarea și că a găsit testamentul semnat la data de 31 iulie 1824 și întărit cu sigiliul Capitlului. Canonicul *lector* Hene a transmis șase puncte importante⁵². Testamentul propriu-zis conține referiri

---

⁵⁰ GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 241, 243; *Index Chronologicus 1801-1900*, p. 0232. În încercarea de a afla dacă Fangh a fost într-adevăr înmormântat în cripta catedralei din Bratislava, am apelat la bunăvoința preotului catedralei, dr. Peter Slepčan - căruia îi mulțumim pe această cale -, de la care am aflat că în matricola morților pentru perioada 1819-1929 este menționat Fangh „6. Octobris 1825, Illmus D. Stephanus Fangh, Eppus Electus Dulcinensis, Praepositus et V. Generalis Transylvaniensis, 74 ann., hydrops ventris., Crypta Capitularis” (Archív mesta Bratislavy, fond *Zbierka cirkevných matrik, Matrika zomretých rímskokatolíckeho farského úradu Bratislava – Sv. Martin z rokov 1819-1929*, inv. č. 87, p. 347).

⁵¹ *Directorium* 1825 (BB cota B10 V 23), unde se afirmă că Fangh a murit la Bratislava, la 6 octombrie 1825, fiind înmormântat în biserica colegială, iar la 29 octombrie s-a ținut o liturghie solemnă (în biserica-catedrală din Alba Carolina): „*Praepositus Illustrissimus Dominus Stephanus Fangh obit 6 Octobris 1825 Posenii, sepultus in Ecclesia Collegiata missae III solemnerque 29 Octobris celebratae*”. Al doilea exemplar (BB cota B 10 V 24) din aceeași lucrare oferă mai multe date: a murit la 6 octombrie la Bratislava, în timpul Dietei strănse pentru încoronarea Maiestății Sale, Carolina Augusta, soția regelui Francisc, a fost înmormântat de primatul regatului la 8 octombrie, ținându-se pentru el în biserica-catedrală din Alba Carolina o liturghie la data de 29 octombrie: „*Hoc anno die 6 Octobris Reverendissimus Dominus Stephanus Fangh, Praepositus Major nostri Capituli, Posenii, perdurantibus comitiis regni, pro coronatione reginalis majestatis Carolinae Augustae, conjugis Francisci I, regis Hungariae, congregatis, mortuus est, et die 8a a primare regni sepultus, solemnes pro ejus requie exequiae celebratae sunt in ecclesia nostra Cathedrali die 29 Octobris*”.

⁵² GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 241: a) în cazul unei morți naturale a patra parte din avere se va da fundației seminarului, parohilor emeriti și bisericilor săracilor, parohiilor și cantorilor după o împărțea dreaptă; b) biserica-catedrală va primi 1000 florini renani pe veci ca beneficiu; c) Capitlul va primi 1000 florini renani pentru ca în fiecare lună, în ziua morții dacă se poate sau în alta, să celebreze pentru sufletului lui o liturghie, în total 12 pe an; d) pentru părinții săi, Andras și Zsuzsanna, pentru rude cere să se facă 12 slujbe anual (șase pentru

diverse pe lângă cele amintite de Hene, adică nume de servitori, persoane care l-au ajutat și pe care le-a ajutat, precum Josepha Oberndorfer (primește 400 florini), fiica ei, Elisabeta (300 florini), fiul ei, Joseph Gerlitz/Gerliczy (200 florini), ei trei împreună vor primi 900 florini; lui Francisc Stockinger, nepot de soră, i-a lăsat 500 florini renani, Susanei Koller și lui Peter din „Hegengarten” 300 florini, iar fiului acestuia, Peter, 200, împreună având 500 florini. Despre fratele său Ferenc Fangh, pe care l-a amintit și canonicul Hene, relatează că este prefect montan în Baia de Criș, iar că fiul acestuia, István, care se afla la colegiul montanistic din Banská Štiavnica (Selmeczbánya, Slovacia), afirmă că le va fi suficient ce vor primi, deoarece i-a ajutat cu 10000 florini până în acel moment⁵³.

În anul 1814, la data de 26 februarie, Fangh, în calitate de mare prepozit, a dat o mărturie ce se leagă de viitorul său testament, în care a declarat că lasă călugărilor franciscani de la Aiud 200 de florini, din care să slujească în timpul vieții sale 12 liturghii pe an la altarul Sf. Thecla Fecioară și Martiră, iar după moartea sa trei, una de sărbătoarea Convertirii Sf. Paul, alta de sărbătoarea Sf. Ștefan, regele Ungariei și una în ziua comemorării morții sale. Această mărturie a fost confirmată de Fangh în 31 iulie 1824, iar la data de 19 aprilie 1826 s-a menționat că minorii din Aiud au primit suma promisă. Cele două testamente au fost declarate autentice la 22 octombrie 1825 de către Alexander Erős, vicerector al seminarului mic și asesor consistorial și Ludovic Szábo, profesor de filosofie și istorie⁵⁴.

În perioada dezbaterei succesiunii lui István Fangh, în luna noiembrie a anului 1825, fratele acestuia, Ferenc Fangh, a cerut ca cei 300 florini care au fost promiși de defunct fiului său, István, pentru lunile noiembrie și decembrie și care lipseau, să fie plătiți. Răspunsul Capitlului a fost foarte clar: împărțirea averii nu a ținut de ei, ci a fost făcută potrivit testamentului⁵⁵.

Aflat încă la Bratislava, episcopul Szepesy a cerut la 1 noiembrie 1825 într-un act în cinci puncte ca execuția testamentară să se încheie în decursul unui an, casa prepozitului să fie reparată înainte de împărțirea banilor potrivit testamentului, să se transmită prin circulară informațiile ca să fie cunoscute de întregul cler diecezan și, ce este cel mai interesant din punctul nostru de vedere și care ne va ajuta la creionarea portretului de colecționar al lui Fangh,

---

primii și șase pentru ceilalți) din suma de 1000 florini renani; e) urmașilor săi prepoziți a lăsat 1000 florini pentru a putea păstra reședința prepozitorială și inelul de aur cu piatră de topaz pe care sunt încrustate însemnele prepoziturii; f) orice mai rămâne, să fie împărțit de cei care vor fi însărcinați cu succesiunea lui în trei părți: una bisericii-catedrale, de la care a obținut demnitățile avute, alta fratelui său Ferenc Fangh și fiului acestuia, István, pentru care a mai plătit 10000 florini, iar a treia să fie împărțită între săracii din Alba Carolina.

⁵³ GYÉL II 1/d, cutia 2, doc. 48.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 245.

transportarea cărților găsite printre bunurile decedatului, despre care nu se menționează în testament, la biblioteca diecezană (adică Batthyaneum) și la cea a clerului mic (actuala bibliotecă a *Seminarium Incarnatae Sapientiae* - SIS)⁵⁶. Toate bunurile rămase după Fangh au fost inventariate în luna noiembrie 1825 și cuprindeau în totalitate 347 de poziții din *Conscriptio posthumae substantiae Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Stephani Fangh electi Episcopi Dulcinensis, et Praepositi Majoris Albensis*, semnate de noul prepozit, Ferenc Xav. Hene, și canonicul custode, József Bede, vânzându-se pentru suma de 5904 florini și 16 ½ craițari. În plus, au fost inventariate de Pál Veszprémi bunurile pe care Fangh le-a avut asupra sa la Dietă, apoi s-au adunat alte sume primite (de exemplu, recoltele de la Vint), s-au plătit sumele restante către servitorii săi, dar nu numai, totul fiind semnat de Ferenc Xav. Hene și Jozséf Bede în diferite date (14 ianuarie, 14 noiembrie 1826)⁵⁷.

Ca la orice dezbateri testamentară, când apar în joc sume de bani, se cer multe declarații pe sumele primite. În plus, în primii ani ai secolului al XIX-lea a existat un proiect legat de bunurile rămase potrivit ultimei voințe a canonicilor morți, pe baza unei decizii regale și a hotărârilor diecezane. În fondul arhivistic de la Batthyaneum am găsit acest proiect-ciornă în care se face referire, printre alții, și la István Fangh, în care este menționată aceeași ultimă voință a acestuia, dar și persoane și instituții, precum fratele său, fiul acestuia, seminarul, biserica-catedrală, săracii din Alba Carolina și Elisabeta Oberndorfer, văduva lui Stockinger⁵⁸.

În încheierea biografiei dedicate lui István Fangh, potrivit rolului și importanței de care s-a bucurat în dieceza Transilvaniei începând cu anul 1781, nu dorim să trecem mai departe la realizarea portretului de colecționar de carte până nu vom sublinia și certifica faptul că anul morții lui Fangh este 1825, nu 1835 cum s-a vehiculat în biografiile mai vechi sau mai noi. Confuzia s-a produs deoarece la moartea lui Fangh, noul episcop de Dulcin a fost numit Ferenc Xav. Hene, care el a decedat în ianuarie 1835. Astfel, funcția deținută de două personalități din aceeași dieceză, una după alta, a pricinuit confuzia din istoriografie⁵⁹.

⁵⁶ GYÉL II 1/d, cutia 2, doc. 48. Parcă presimțindu-și sfârșitul, la data de 29 august 1825, Fangh a arătat și a declarat că actul se află într-o învelitoare pe care împuterniciții Capitlului au semnat și l-au întărit cu sigiliul. Acesta a fost rupt la 20 octombrie de Ferenc Hene, canonic lector și Jozséf Bede, canonic custode.

⁵⁷ GYÉL VI/30, cutia 4, dosarul Fangh.

⁵⁸ BB XLI/91, 92, 126.

⁵⁹ Beke 1889, p. 132; Ferenczi 2009, p. 233-234; GYÉL, VI Személyi, unde anul morții lui Fangh este 1835. Vezi pentru clarificare BB XLI/69, 88, 106, GYÉL, *Protocollum* 1823, p. 241-242 sau matricola morților pentru perioada 1819-1929 din Catedrala Sf. Martin din Bratislava, menționată câteva note mai sus.

István Fangh colecționar de carte⁶⁰

Colecțiile de carte de mai mici dimensiuni aparținătoare clerului, formate în secolul al XVIII-lea în Transilvania, s-au înscris într-un trend marcat de Luminile europene. Ele pot fi puse în legătură cu exemplele oferite de bibliotecile mecenajilor Ignác Batthyány, Sámuel Teleki sau Samuel von Brukenthal. Preocuparea de colecționare a cărților își avea rădăcini în anii petrecuți la studii în universitățile europene, unde studenții au intrat în contact cu importante biblioteci și unii dintre ei au început să-și organizeze primele colecții. István Fangh poate fi considerat unul dintre ei. Cu studii la Buda, Pesta și Eger, a avut ocazia să intre în contact cu biblioteci importante ale vremii, totuși nu putem propune o ipoteză despre perioada în care și-ar fi procurat primele cărți. Nu trebuie trecut cu vederea că aceasta este perioada din viața lui în care s-a putut familiariza cu colecțiile din bibliotecile instituțiilor de învățământ pe care le-a frecventat. Pentru împlinirea acestui deziderat nu ne-a putut ajuta nici cercetarea însemnărilor lăsate pe cărțile din colecția sa. În paginile anterioare am făcut legătura dintre Fangh și episcopul Batthyány pentru a sublinia rolul important pe care acesta l-a jucat în activitatea prelatului și demnitățile pe care le-a obținut, la început, datorită acestei legături. În acest sens, imaginea de colecționar a lui Fangh ar putea fi strâns legată de cea a episcopului. Cele mai multe note de proprietate se înscriu în perioada de după sosirea sa în Transilvania, un exemplar din biblioteca sa existând chiar în actuala Arhidieceză de Esztergom⁶¹.

Lăsământul cărțurăresc al lui István Fangh a fost pe scurt amintit în masa sa succesorală, cerându-se ca lucrările rămase să fie împărțite între biblioteca diecezană și cea a clerului mic. Biblioteca diecezană din Alba Carolina este cea care a primit ulterior numele de Batthyaneum, iar cea a clerului mic este cea a Institutului romano-catolic, cunoscut din însemnări și sub denumirea de *Seminarium Incarnatae Sapientiae* (SIS). Într-adevăr, astăzi, cărțile care i-au aparținut lui Fangh se găsesc în cele două instituții menționate, Biblioteca Batthyaneum fiind considerată încă din acele timpuri una de rang

---

⁶⁰ Primele fișe de lucru cu cărțile lui István Fangh din biblioteca Batthyaneum se datorează arhivei personale Iacob Mârza.

⁶¹ https://www.google.ro/search?q=fangh+istvan&start=10&sa=N&biw=1536&bih=760&tbm=isch&imgil=211fbsCnOLF9JM%253A%253BVi0GxUh70cHIUM%253Bhttp%252F%252Fwww.bibliotheca.hu%252Fpossessores%252F281_fangh.htm&source=iu&pf=m&fir=211fbsCnOLF9JM%253A%252CVi0GxUh70cHIUM%252C_&usg=__Q5TeGfy7TjxqMs0Q14QzxbLq1zA%3D&ved=0ahUKEwj82snov8bSahUG1BoKHV5nC144ChDKNwgr&ei=8cG_WLyeC4aoa97OrfAF#imgrc=8zY9sTxPhsN1CM, accesat la 15.03.2017. Lucrarea, potrivit însemnării de proprietate, s-a aflat în biblioteca lui Fangh, acesta oferind-o episcopului Alexander Rudnay. Numele acestuia ca arhiepiscop de Esztergom a făcut ca lucrarea să pătrundă în fondul arhiepiscopiei și să se păstreze acolo până azi.

științific, iar cea a clerului mic o bibliotecă destinată educației și studiului viitorilor preoți. Deși institutul teologic a fost înființat și cu aportul episcopului Ferenc Klobusiczky (născut în Slovacia de astăzi, la Prešov/Eperjes în anul 1707 - mort la Pesta în 1760)⁶², episcopul Antal Zsigmond Sztoyka de Szala (1699-1770) a fost considerat întemeietorul de drept al Seminarului Diecezan SIS. Cum o instituție de învățământ trebuia să aibă în subordine o bibliotecă pentru studenți, ea a fost fondată tot atunci, susținută de episcopul Sztoyka de Szala, care a donat la moarte întreaga colecție de carte bibliotecii⁶³. Pe lângă cele două așezăminte cărțurărești din vechea Alba Carolina, astăzi, lucrări care i-au aparținut lui Fangh se regăsesc și în biblioteca Muzeului Național al Unirii (MNU) din localitate. Ele au ajuns aici, probabil, prin intermediul fondatorului muzeului albaiulian, Bela Cserny, președinte al Societății de Istorie, Arheologie și Științe Naturale din Alba Iulia care a avut acces la fondurile bibliotecii SIS. Posibilitatea că Cserny să fi adus unele din cărțile de la SIS nu le vizează doar pe cele din proprietatea lui Fangh, ci și pe multe altele care se află până în prezent în colecțiile muzeului⁶⁴. Unele cărți și cu *ex libris*-ul lui Fangh și cu cel de la SIS se află astăzi atât la muzeu, cât și la Batthyaneum. Totodată, cărți cu ștampila muzeului și cu semnătura sa pot fi identificate la Batthyaneum⁶⁵. Astfel, unele dintre cărțile sale se află astăzi atât în fondul Bibliotecii Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia⁶⁶, cât și în cel al bibliotecii Batthyaneum⁶⁷. Această circulație s-a putut produce începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea, sau datorită schimbărilor politice intervenite după cel de-al Doilea Război Mondial.

Ce cărți a colecționat István Fangh? Răspunsul nu poate fi unul liniar. Colecția sa a fost variată, însă, în cea mai mare parte, îi reprezintă preocupările

⁶² *Slovenský biografický slovník*, III, 1989, p. 109-110.

⁶³ Csala 2001, p. 180; Mârza 1974, p. 329-359.

⁶⁴ Mulțumim pentru informație doamnei Doina Hendre Biro.

⁶⁵ Unul din exemple: Jacobus B. Bossuet, *Primi Eleemosynarii, &c. Doctrinae Catholicae, De iis Argumentis, de quibus controversiae sunt, Expositio, E Gallico Latina, [...]*, Tyrnaviae, Typis Academicis Societatis Jesu, Anno Domini 1755. Eticheta: „Biblioteca Muzeului Regional Alba Iulia No. 2265/1755”. Ștampila: „Biblioteca Muzeului Societății de Istorie, Arheologie și Științe Naturale 1888 a Jud. Alba”. Pe foaia de titlu: Steph. Fangh. În final, cota actuală de la Batthyaneum: I10 VI 17.

⁶⁶ *Der Christliche Kinder-Lehrer, das ist: Deutliche Anweisung und Unterricht die Christliche Jugend so wohl als unweisende Alten in Christlicher Glaubens [...] von R. P. Matthia Heimbach, der Societat Jesu Theologen, [...]*, Cölln, 1742 (cota MNU BV 413), cu *ex libris*: „Residentiae Cibiniensis SJ inscriptus a nro 61”, „Steph. Fangh”. Din proprietatea lui Fangh a ajuns la MNU și seria descrierilor geografice *Grosse Erdbeschreibung*, Troppau, 1784-1786, vol. IV, VII-X, toate poartă *ex libris*-ul lui Fangh, apoi ștampila muzeului din anul 1888 (BV 402, 396-400); vezi Mârza 1976, p. 206.

⁶⁷ Jacobus B. Bossuet, *Doctrinae Catholicae, De iis Argumentis, de quibus controversiae sunt. Expositio, E Gallico Latina*, Tyrnaviae, Typis Academicis Societatis Jesu, 1755 (cota BB J10 VI 17) și *Ad Tritissimam In Fidei Controversis*, Cassovia, Typis Academicis, 1755 (cota BB J10 II 5).

principale. Fangh a fost în primul rând teolog catolic, dar era și funcționarul Episcopiei Romano-Catolice. Analiza bibliotecii sale poate urma două direcții principale: cea a vechimii cărților achiziționate (unele având valoare bibliofilă) și cea a conținutului. Dorim să mai menționăm că în colecția Fangh nu am identificat niciun codex.

Cea mai veche lucrare, unică în colecție, care i-a aparținut lui István Fangh este un incunabul din anul 1490, tipărit la Strassbourg, aflat acum în fondul de la Batthyaneum. Autorul acesteia este Thomas de Argentina, iar titlul este *Super IV libros Sententiarum*⁶⁸. Deocamdată am identificat patru exemplare din secolul al XVI-lea cu semnătura lui Fangh, cea mai veche aflându-se în colecțiile MNU: Ioannes Chrysostomus, *De dignitate sacerdotali*, Coloniae, Cudebat Ioannis Gymnicus, 1530⁶⁹. La SIS se păstrează lucrarea lui Pierre Crabbe, *Conciliorum omnium tam generalium quam particularium, [...]*, Coloniae Agrippinae, Ex Officina Ioannis Quentel, anno 1551.

O notă distinctă din întreaga colecție prin conținutul lor fac două cărți din același secol: Philipp Melancton, *Heubtartikel Christlicher Lere, im latin genandt Loci Theologici, [...]*. Wittemberg, [Veit Creutzer], 1554 și Herodotus, [...] *Halicarnassei historiae lib. IX, et de vita Homeri libellus*, [Genevae]. Excudebat Henricus Stephanus, [...], Huldrichi Fuggeri typographus, [1566]. Din secolul al XVII-lea, în colecția MNU am identificat volumul István Czeglédi, *Az Ur frigy székrénye elött*, Colosvarat, 1670⁷⁰. În anul 1682 a apărut Godofredus Rudolphus Knichen, *Opus Politicum In Tribus Libris [...]*, Francofurti ad Maenum, lucrare aflată în biblioteca SIS⁷¹. În urma cercetărilor întreprinse în cele trei biblioteci albaiuliene am constatat că marea majoritate a cărților lui Fangh au fost tipărite pe parcursul secolului al XVIII-lea. Tipăriturile din secolul al XIX-lea, până la 1825, anul morții sale, reprezintă cel mai des acte oficiale, rezoluțiile Dietelor, precum și foi volante cu un conținut divers.

Modul de achiziționare a cărților nu a rezultat din numeroasele acte cercetate în arhivele mai sus menționate. Doar în puține însemnări colecționarul a relatat cum a intrat în posesia acestora: „*Emptus Budae a Rflor. 3 A[nno] [1]790 per Steph. Fangh*”⁷² sau „*Emptus Pestini Xc 40 Steph Fangh*”⁷³, acestea certificând cumpărarea, ca modalitate de îmbogățire a colecției de carte. Din partea lui Ignác Batthyány a primit în dar opera lui Martinus

---

⁶⁸ *Catalogus incunabulorum* 1965, p. 98, nr. 545: f. 2r.: „Stephani Fangh”, f. 19r.: „Steph. Fangh” (cota Inc. VI 54).

⁶⁹ CVS 18, coll. 1.

⁷⁰ CVS 38.

⁷¹ SIS 1468.

⁷² Jacobus Zimmermann, [...] *Sodalis Opuscula Theologici, Historici Et Philosophici Argumenti*, I, Tiguri, Typis Gessnerianis, 1751 păstrată la SIS.

⁷³ Joannes Franciscus Bessel, *Disertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum [...]*, Coloniae, Sumptibus Wilhelmi Metternich Bibliopolae sub Signo Gryphi, 1715 păstrată la SIS.

Gerbertus, *Monumenta Veteris Liturgiae Alemanicae*, Pars I. Typis San-Blasianis, 1777⁷⁴.

Situațiile de mai sus pot fi considerate rarissime, dacă avem în vedere dimensiunea colecției pe care o cunoaștem astăzi. Abolirea ordinelor monahale i-a permis episcopului Batthyány să obțină unele dintre fondurile de carte ale acestora, de exemplu, din reședințele iezuiților din Alba Iulia, Sibiu, Cluj și Odorhei. Cu această ocazie Fangh a intrat și el în posesia câtorva lucrări care îi au ca primi posesori pe iezuiții de la Sibiu (*Inscriptus Residentia S. J. Cibinii sau Cathalogo Residentiae Societatis Jesu Cibiniensis inscriptus 1721, 1732, 1735, 1744*), Odorhei (*Residentia Udvarhelinensis Societatis Jesu 1755, 1758, 1761*), Cluj (*Collegium Societatis Jesu Claudiopolitani 1768, 1769*). Câteva volume din posesia lui Fangh poartă însemnele de proprietate ale Institutului Teologic de la Alba Iulia (*Seminarium Incarnatae Sapientiae*), fiind una dintre dovezile despre faptul că o parte din biblioteca sa se află astăzi în cea a seminarului teologic⁷⁵. Dovada proprietății lui Fangh o găsim întotdeauna pe foile de titlu: Stephanus/Stephani/István Fangh, rar însoțite de vreo altă informație.

Implicarea episcopului Batthyány, implicit și a lui Fangh în acțiunea recuperării bibliotecilor ordinelor călugărești a privit și ordinul trinitarian. Acesta este strâns legat ca locație de viitoarea Bibliotecă Batthyaneum care ocupă astăzi fosta biserică trinitariană. Modificarea edificiului a fost realizată de armata austriacă, care a primit cea dintâi clădirea și apoi de episcopul Batthyány⁷⁶. Fangh, ca mâna dreaptă a episcopului Batthyány, mare colecționar de cărți, a fost însărcinat de acesta să participe la inventarierea bunurilor trinitarienilor, chiar să-i relateze parcursul lucrărilor.

Desființarea ordinelor călugărești a fost amplu discutată în ultimul sfert din veacul al XVIII-lea. Realitățile privind situația trinitarienilor din Alba Carolina au intrat și în preocupările lui Imre Dániel, primul bibliotecar al bibliotecii diecezane de pe vremea lui Batthyány⁷⁷.

În același context, József Gabri și János Pap, prieteni de corespondență cu Dániel, l-au ținut la curent cu desfășurarea procesului de dizolvare a ordinului, ceea ce face din aceste scrisori izvoare autentice în privința evenimentului. Relatările celor trei sunt o mărturie despre apetitul livresc al episcopului, cât și despre cel al lui Fangh față de biblioteca ordinului trinitarian. József Gabri, la data de 17 aprilie 1784, a afirmat, printre altele, în

⁷⁴ Se păstrează în colecția SIS, fără nr. de inventar.

⁷⁵ Cărțile lui Fangh au intrat după moartea sa în această bibliotecă, totuși nu avem nicio informație documentară certă în acest sens. Însă numărul lor, cca. 120 de exemplare, poate fi un indiciu. Vezi catalogul anexat de noi.

⁷⁶ Șerban 1975, p. 373-383; Șerban 1979, p. 477-487.

⁷⁷ Trimis de acesta (1783-1785) în Peninsula Italică pentru a strânge informații necesare activității științifice a prelatului și pentru achiziționarea cărților (vezi, de exemplu, Mârza 2014a, p. 77-82; Mârza 2014b, p. 361-375).

larga-i relateare că „Mai mult ca sigur biblioteca îi va reveni Excelenței Sale Episcopul deoarece domnul canonic Fangh se tot plimbă în jurul cărților”. Într-adevăr, acum cărțile trinitarienilor se găsesc în fondul de la Batthyaneum. Pe de altă parte, Fangh a relatat episcopului cele întâmplate din prisma celui care a participat direct, spre final precizând: „Am fost de față și la restul operațiilor întreprinse de prealuminații domni comisari, dar, deoarece Excelența Voastră nu a poruncit să le relatez, am socotit că este în van să le transmit”. Această frază lasă loc de interpretări, deoarece nu am găsit informații în arhive despre ce prevedeau „restul operațiilor”. Un conținut interesant, din care rezultă același interes pentru cărți din partea lui Fangh, a fost transmis de János Pap lui Dániel, relatându-i „Domnul Fangh se miră că eu umblu să cumpăr cărți, dar este ușor pentru el căci a adunat destul de aici, de acolo, dar mie nu-mi place așa”⁷⁸. Cele două relatări ale lui Pap și Gabri ne fac să credem că achizițiile lui Fangh au fost obținute probabil cam fără bani. Ne gândim că ar fi posibil ca și restul cărților care au aparținut ordinelor religioase desființate și care pe lângă *ex libris*-ul ordinului, îl au și pe cel al lui Fangh, să le fi obținut în același mod.

Participarea lui Fangh alături de comisarii guberniali la inventarierea avutului ordinului trinitarian nu a rămas fără rezultat. Drept dovadă stau câteva lucrări care, pe lângă însemnarea sa de proprietate, mai au și *ex libris*-ul ordinului trinitarian din Alba Carolina. Una dintre ele a avut un parcurs deosebit de interesant, fiind vorba de atlasul geografic, de mari dimensiuni, al lui Jan Janszoon, cartograf danez, lucrare apărută la Amsterdam în anul 1666. Până să ajungă la Batthyaneum, lucrarea a avut mai mulți proprietari; primii au fost trinitarienii, urmați de István Fangh care a donat lucrarea, târziu, după 1819, anul în care a fost numit episcop de Dulcin, unui anume József Gerliczy. Acesta nu este nimeni altul decât fiul Elisabetei Oberndorfer, cea care alături de mama sa Josepha și de fiul său apar în masa succesorală a lui Fangh, moștenind sume importante de bani⁷⁹.

Astfel, pe lângă sumele moștenite de cei trei pentru serviciile aduse canonicului Fangh, apare și această carte. Un alt exemplu poate fi volumul ce aparține Seminarului Teologic SIS, care reprezintă analele trinitarienilor din

---

⁷⁸ BB LXX/9: 17 apr. 1784, 197: 3 aug. 1785; GYÉL, *Protocollum vicariatus*, p. 171-173; Hendre Biro 2014, p. 239.

⁷⁹ *Joannis Janssonii Atlas contractus, sive Atlantis Majoris Compendium, in quo totum universum velut in theatro quam exactissimis Tabulis ante oculos ponitur, additisque Regionum omnium descriptionibus accuratissime illustratur*, Amstelodami, Apud Joannis Janssonii p. m. Haeredes, Anno MDCLXVI (BB cota U6 IV 9) cu *ex libris*: „*Ex bibliotheca Residentiae Albae Carolinensis ordinis Excalceatorum SSS Trinitatis de Redemptione Captivorum*”, „*Cessit Stephano Fangh et post Stephanum Fangh Episcopum Transylvaniae offerit Josepho Gerliczy*”. Pentru masa succesorală, vezi mai sus, dar și BB XLI/91, 92, 126.

provincia Sf. Iosif (numele dat de ordin când a pătruns în monarhia austriacă), redactată de pr. Joannes a S. Felice în 1739⁸⁰.

Așa cum rezultă din testamentul său, dar și în urma cercetărilor în arhive, Fangh nu a lăsat nicio listă de cărți care ar putea servi drept măsură a ceea ce cunoaștem din colecția sa și a dimensiunii bibliotecii sale⁸¹. În această situație, toate cărțile pe care le prezentăm în studiul de față au fost identificate doar prin intermediul însemnărilor sale de proprietate. Din punct de vedere tematic, cel care poate completa orizontul livresc al acestui funcționar al Episcopiei Romano-Catolice din Alba Iulia, există o diversitate nu prea mare a temelor preferate. Acest fapt se poate explica simplu: Fangh a avut la dispoziție pentru nevoile sale intelectuale și două biblioteci, cea a seminarului și viitoarea Bibliotecă Batthyaneum. Cercetând cuprinsul bibliotecii sale ne-au atras atenția câteva titluri de carte importante pentru cultura românească din Transilvania: *Supplex libellus Valachorum Transsilvaniae Iura Tribus Receptis Nationibus Communia [...]*, Claudiopoli, Sumptibus et Typis Martini Hochmeister Caes. Reg. Dicast. Typographi & Bibliopolae, 1791; cartea este semnată „Steph. Fangh” și se păstrează în Batthyaneum⁸². În același context, singurul autor român identificat deocamdată este Samuil Micu, *Dissertatio Canonica De Matrimonio Juxta Disciplinam Graecae Orientalis Ecclesiae [...]*, Vindobonae, Typis Josephi Nob. De Kurzbeck, 1781, carte ce se păstrează la SIS⁸³. Din lucrările mentorului său, Fangh și-a însemnat *ex libris*-ul pe un exemplar aflat acum la SIS: Ignatius Batthyán, *Sancti Gerardi Episcopi Chanadiensis Scripta [...]*, Albae-Carolinae, Typis Episcopalibus, 1790⁸⁴. Semnătura lui Fangh, fără valoare de *ex libris*, a fost identificată datorită funcției avute în cancelaria episcopală pe mai multe acte emise de episcop, spre exemplu Ign. Batthyany, *Edictum episcopale [...]*, Cibinii, Typis Martini Hochmeister, Typogr. et Bibliopolae Privilegiati, 1781⁸⁵.

Din cele circa 140 de titluri identificate până acum, lucrările care abordează teme științifice (nu foarte multe) se integrează mai multor domenii: juridic, filologic, istoric, învățământ (manuale), dicționare, medicină, geografie, științele naturii în limbile latină, germană, maghiară și franceză.

⁸⁰ Johannes a S. Felice, *Annalium provinciae S. Josephi ordinis Excalceatorum Sanctissimae Trinitatis Redemptiorum Captivorum libri decem [...]*, Wien, 1739 cu *ex libris*: „Resideae Carolin. Ord. SS Trin. de Red. Capt.”, „Steph. Fangh”.

⁸¹ O dificultate în stabilirea numărului de lucrări din biblioteca sa se datorează faptului că Biblioteca Batthyaneum nu posedă deocamdată nicio bază de date care să indice cărțile pe care le deține sau însemnările de proprietate ale acestora. Indicele cu proprietari de cărți ar fi în situația noastră salvatoare pentru a-i da o dimensiune reală bibliotecii lui Fangh. Astfel, suntem în măsură să considerăm încheiată cercetarea doar în biblioteca SIS și la MNU.

⁸² Cota BB D5 VII 8, coll. 11.

⁸³ Inv. 0268.

⁸⁴ SIS 2200.

⁸⁵ BB D5 VII 1, coll. 42; D5 VII 5, coll. 10.

Este de la sine înțeles că grupul cel mai mare de volume acoperă domeniul teologiei. Și aici lucrările sunt încadrabile în mai multe subgrupe: bule papale sau studii asupra lor, papalitate, concilii, drept bisericesc, doctrină, polemică religioasă, patristică, hermeneutică, comentarii biblice, istoria bisericii și a religiilor, între ele aflându-se câteva disertații susținute în universitățile europene. Cunoașterea lor este posibilă prin listele aflate în anexa studiului.

Demnitățile bisericești pe care le-a ocupat pe parcursul vieții au dus la pătrunderea în biblioteca sa a numeroase foi volante, decrete episcopale sau guberniale tipărite, dar și suspendarea de indulgențe, liste de studenți, o serie de învățături date la tipar în care oficialitățile anunță hotărârile luate în privința educației, a evreilor, a țiganilor, a prafului de pușcă, a creșterii copiilor, a sănătății, a pedepsirii criminalității, altele împotriva locuitorilor din Moldova și Țara Românească, despre permisiunea și restricțiile de vânatoare, paza spațiilor, drepturile de moștenire în afara Principatului, modalitatea de stingere a incendiilor, distrugerea lăcustelor, modalitatea de organizare a unor depozite, actori, poștă, greutăți și măsuri de greutate, fugari și impostori, la care se adaugă multe articole dietale și relatări de dinaintea sosirii sale în Transilvania, cât și din timpul șederii aici. Acestea se regăsesc în toate cele trei fonduri cercetate, fiind adunate de Fangh datorită funcțiilor avute. Ele nu pot fi încadrate toate în categoria cărților, fiind multe foi volante, fără autor, loc și an de apariție etc. Toate au însă însemnarea de proprietate a lui Fangh sub forma „Steph. Fangh”, „Stephani Fangh”, „*Ex libris Stephani Fangh*”, „István Fangh”. Cele mai multe dintre aceste materiale se află la Batthyaneum⁸⁶. Mai mult decât atât, unii dintre bibliotecari au format pentru acest gen de publicații convolute, în care uneori acestea sunt cusute, altă dată desprinse, dar ele sunt păstrate între niște coperti, unde au fost adunate, probabil în secolul al XX-lea. Există situații în care într-un convolut predomină publicațiile cu iscălitura lui Fangh.

Concluzii

Alba Carolina a reprezentat, prin bibliotecile sale, un important centru cultural fondat pe tradiția vechii capitale a principatului transilvan (de la jumătatea secolului al XVI-lea și până la începutul secolului al XVIII-lea). Episcopia Romano-Catolică a Transilvaniei, reînființată la începutul secolului al XVIII-lea, avându-și sediul la Alba Carolina/Alba Iulia, a fost nu numai un important centru bisericesc, dar prin intelectualii care s-au perindat în jurul

---

⁸⁶ Fiind foarte multe la număr, le vom menționa doar în notă cu locația și cotele aferente; majoritatea aparțin fondului de la Batthyaneum, după cum urmează: BB cotele D5 VII 1, coll. 24-26, 38-39a, 42, 48, D5 VII 5, coll. 10, D5 VII 6, coll. 1-2, 29-42, 45, 49-54, 56-60; D5 VII 7, coll. 3, 7, 13, 17, 19, 23, 25-27, 41, 50-51, 57, 59-72, D5 VII 8, coll. 3, 11; MNU cota CVS 323; SIS inv. 0631.

instituției, viața urbei s-a ridicat la cote superioare. *Institutum Batthyanianum*, dorit să devină un centru de erudiție regională, s-a rezumat în cele din urmă la un observator astronomic, o tipografie și biblioteca devenită ulterior Batthyaneum, numită astfel în cinstea fondatorului. În această bibliotecă cu un fond enciclopedic se păstrează și o parte din colecțiile de carte ale clerului romano-catolic ca urmare a hotărârii Conciliului de la Trento (preoții erau obligați să-și lase colecțiile instituției de care aparțineau).

István Fangh a fost o personalitate aparținând Albei Carolina prin adopție. A făcut parte din acest spațiu geografic, consumându-și aici energia, erudiția, fiind nelipsit din viața instituțiilor romano-catolice ale vremii, dar și din ceea ce a reprezentat episcopul Ignác Batthyány ca om de cultură și în sfera administrativă. Fangh nu a fost instruit la marile universități europene, totuși a absolvit școli înalte ale Ungariei (Buda, Pesta, Eger), formându-și un orizont intelectual specific epocii în care a trăit. Apropierea de cărți i-a fost înlesnită prin bibliotecile instituțiilor în care a studiat, dar influența episcopului Batthyány i-a deschis gustul pentru colecționare. Biblioteca pe care am reușit să o reconstituim nu este una enciclopedică și nu este sigur că-l reprezintă pe Fangh ca pe un adevărat bibliofil. Împotriva acestei ipoteze a noastre ar putea sta acele câteva valoroase exemplare bibliofile (incunabulul lui Thomas de Argentina, Herodot, atlasul lui Janszoon sau învățăturile lui Philipp Melanchton), dacă avem în vedere accepțiunea de astăzi a acestui concept. Chiar dacă am identificat în posesia sa unele lucrări specifice pentru nivelul științific al Iluminismului în care s-a desăvârșit, considerăm că majoritatea cărților l-au ajutat în îndeplinirea funcțiilor deținute.

Catalog de informare⁸⁷

I. Biblioteca Institutului Teologic Romano-Catolic (SIS)

1. 2200⁸⁸

Batthyán, Ignatius

Sancti Gerardi Episcopi Chanadiensis Scripta, et acta hactenus inedita, cum serie Episcoporum Chanadiensium. Opera, et studio [...], Albae-Carolinae Typis Episcopalis, MDCCXC [=1790], [9], 372, 178 p.

- posesor: Steph. Fangh.

2. 2980

Benedictus Papa XIV.

[...] *Opera Omnia In Unum Corpus Collecta, Et Nunc Primum In Quindecim Tomos Distributa*. Editio Novissima Ante Actis Omnibus Auctior, Castigator, Et Meliori Ordine Disposita [...]

---

⁸⁷ Această *Anexă* reprezintă fișele rezumative ale cărților, menționate în această formă din economie de spațiu.

⁸⁸ Numerele formate din patru cifre reprezintă numărul de inventar din SIS.

Tomus Primus Continens De Servorum Dei Beatificatione, Et Beatorum Canonizatione Librum Primum, [...], In Typographia Bassanensi, MDCCLXVII, Sumptibus Remondini Veneti [=1767], Superiorum Permissu, ac Privilegio, [20], [LXXXVIII], 378, [22] p.

- posesor: Steph. Fangh.

3. 2981

Benedictus Papa XIV

[...] *Opera Omnia in Unum Corpus Collecta, et Nunc Primum in Quindecim Tomos Distributa.* Editio Novissima ante Actis Omnibus Auctior, Castigator, et Meliori Ordine Disposita [...] Tomus Tertius Continens de Servorum Dei Beatificatione, et Beatorum Canonizatione Librum Tertium [...], In Typographia Bassanensi, MDCCLXVII, Sumptibus Remondini Veneti, [=1767], Superiorum Permissu, ac Privilegio, [2], 440 p.

- posesor: Steph. Fangh

4. 2983

Benedictus Papa XIV.

[...] *Opera Omnia In Unum Corpus Collecta, Et Nunc Primum In Quindecim Tomos Distributa.* Editio Novissima Ante Actis Omnibus Auctior, Castigator, Et Meliori Ordine Disposita [...] Tomus Quintus Complectens Indices Locupletissimos Rerum Et Nominum, [...], In Typographia Bassanensi, MDCCLXVII, Sumptibus Remondini Veneti, [=1767], Superiorum Permissu, ac Privilegio, 219 p.

- posesor: Steph. Fangh mp.

Coll. 2: *Ibidem*, Tomus Sextus.

- posesor: Steph. Fangh mp.

5. 2984

Benedictus Papa XIV.

[...] *Opera Omnia In Unum Corpus Collecta, Et Nunc Primum In Quindecim Tomos Distributa.* Editio Novissima Ante Actis Omnibus Auctior, Castigator, Et Meliori Ordine Disposita [...], Tomus Octavus Continens De Sacrosancto Missae Sacrificio Libros Tres, Necnon Appendices Ex Ejusdem Pontificis Operibus Petitas, In Typographia Bassanensi, MDCCLXVII, Sumptibus Remondini Veneti, Superiorum Permissu, Ac Privilegio, [XX], 240 p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

6. 2982

Benedictus Papa XIV.

[...] *Opera Omnia In Unum Corpus Collecta, Et Nunc Primum In Quindecim Tomos Distributa.* Editio Novissima Ante Actis Omnibus Auctior, Castigator, Et Meliori Ordine Disposita [...] Tomus Undecimus Continens De Synodo Dioecesana Libros Priores Novem, In Typographia Bassanensi, MDCCLXVII, Sumptibus Remondini Veneti, [=1767], Superiorum Permissu, ac Privilegio, [XX], 220 p.

- posesor: Steph. Fangh.

7. 1525

Benedictus, Papa XIV

[...] *Bullarium Tom. I. In Quo Continentur Constitutiones, Epistolae &c. Editae Ab Initio Pontificatus Usque Ad Annum MDCCXLVI*, Romae, MDCCLVII [=1757], Typis Sacrae Congregationis De Propaganda Fide, Cum Privilegio, [9], XXIII, 639 p.

- posesor: Inscriptus Catalogo Residae. Udvarhely S. J. 1761. Subinde cessit Stephanus Fangh.

8. 1526

Benedictus, Papa XIV

[...] *Bullarium Tom. II. In Quo Continentur Constitutiones, Epistolae &c. Editae Ab Anno MDCCXLVI. Usque Ad Totum Annum MDCCLXVIII.* Cum Appendice ad Tomum I et II, Romae, MDCCXLIX, Typis Sacrae Congregationis De Propaganda Fide, [=1749], Cum Privilegio, VIII, 551, CX p.

- posesor: Residentia Udvarhelinensis Socttis. Jesu. 1755. Cessit Stephano Fangh.

9. 1527

Benedictus, Papa XIV

[...] *Bullarium Tom. III. In Quo Continentur Constitutiones, Epistolae &c. Editae Ab Exitu Anni MDCCXLVIII Usque Ad Totum Pontificatus Annum XII.* Cum Appendice Et Supplemento, Romae, MDCCLIII [=1753], Typis Sacrae Congregationis De Propaganda Fide, Cum Privilegio, VIII, 631 p.

- posesor: Residentiae Udvarhelinensis Socttis Jesu 1755. Cessit Stephanus Fangh mp.

10. 1528

Benedictus, Papa XIV

[...] *Bullarium Tom. IV. In Quo Continentur Constitutiones, Epistolae &c. Editae Ab Initio Anni XIII. Pontificatus Usque Ad Totum Ejusdem Pontificatus Annum XVII.* Cum Appendice, Romae, MDCCLVII [=1757], Typis Sacrae Congregationis De Propaganda Fide, Cum Privilegio, X, 550, XCII p.

- posesor: Inscriptus Catalogo Residentiae Udvarhely. Socttis. Jesu. 1758. Postea cessit Stephanus Fangh.

11. 1354

Bessel, Joannus Franciscus

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum Complectentes Statum Ecclesiae Romanae, Dignitatem, Postestatem, Curiam & Electionem Summi Pontificis & Reliquorum Ecclesiae Membrorum, [...] A [...] & noviter editae a Gregorio à Merzenfeldt Benedict. ad S. Felicit. in Münster Schwartzach [...], Coloniae, Sumptibus Wilhelmi Metternich Bibliopolae sub Signo Gryphi, Anno MDCCXV [=1715], [8], 430, [25] p.

- posesor: Petri Mészáros. Emptus Pestini Xc 40. Steph. Fangh.

12. 0704

Beuvelet, M. Matthia

Meditationes De Praecipuis Veritatibus Christianis Et Ecclesiasticis, [...], Compositae [...] Per [...], e Gallico in Latinum sermonem translatae Per Joachimum Bernardum Wilkowitz, [...], Tomus Primus, Primum Viennae Austriae in lucem editae, nunc reimpressae, Agriae, Typis Scholae Episcopalis, Anno 1774, [50], 440 p.

- posesor: Steph Fangh.

13. 0897

Beuvelet, M. Matthias

Meditationes De Praecipuis Veritatibus Christianis Et Ecclesiasticis, [...], Compositae [...] Per [...] e Gallico in Latinum sermonem translatae per Joachimum Bernardum Wilkowitz, [...], Tomus Tertius, Agriae, Typis Scholae Episcopalis, Anno 1774, [36], 389 p.

- posesor: Steph. Fangh.

14.

Biner, Josephus⁸⁹

Apparatus Eruditionis Ad Jurisprudentiam Praesertim Ecclesiasticam, [...]. Authore [...], Pars I. De Jure in genere. Editio Tertia auctior. Cum Facultate Superiorum Ac Privilegio Caesareo, Augustae Vindelicorum & Friburgi Brisgojæ, Sumptibus Fratrum Ignatii & Ant. Wagner Bibliop. MDCCLIV [=1754], [11], 152 p.

- posesor: Stephani Fangh mpia.

15.

Biner, Josephus

Apparatus Eruditionis Ad Jurisprudentiam Praesertim Ecclesiasticam, [...]. Authore [...], Pars VI. De Jure Synodali Provinciali, ac Provinciarum Statu. Cum Facultate Superiorum Ac Privilegio Caesareo, Augustae Vindelicorum & Friburgi Brisgojæ, Sumptibus Fratrum Ignatii & Ant. Wagner Bibliop., MDCCLIV [=1754], 278 p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

16. 0051

Biner, Josephus

Apparatus Eruditionis Ad Jurisprudentiam Praesertim Ecclesiasticam, [...]. Authore [...], Pars VI De Jure Synodali Provinciali, ac Provinciarum Statu. Cum Facultate superiorum ac Privilegio Caesareo, Augustae Vindelicorum & Friburgi Brisgojæ, Sumptibus Fratrum Ignatii, & Ant. Wagner, Bibliop. MDCCLIV [=1754]. 278 p.

- posesor: Stephani Fangh

17. 1762

Biner, Josephus

Apparatus Eruditionis Ad Jurisprudentiam Praesertim Ecclesiasticam, [...]. Authore [...], Pars VIII. Complectens Statum Ecclesiasticum Et Politicum Germaniae Et Galliae Saeculo XVII [...] Cum Approbatione, Augustae Vindelicorum & Friburgi Brisgojæ, Sumptibus Fratrum Ignatii & Antonii Wagner Bibliop. MDCCLXII [=1762], [5], 954 p.

- posesor: Steph. Fangh mpia.

18. 2250

Bollandus, Joannes – Stiltingo, Joannes

Vita Sancti Stephani Regis Hungariae Ex Latinis Et Graecis, Aliarumque Gentium Monumentis Collecta, Digesta, Commentariis Et Observationibus Illustrata [...]. A [...], Continuatore [...], Cassoviae, Typis Collegii Academici Soc. Jesu, Anno MDCCLXVII [=1767], [15], 376, [14] p.

- posesor: Steph. Fangh.

19. 0292

Brundusinus, Martinus Fornarius

Institutio Confessariorum. Ea continens, quae ad praxim audiendi confessiones pertinent. [...] Auctore, [...], Repressa Claudiopoli, Typis Acad S. J. per Bernard Weilhamer, 1727, [3], 187, [1] p.

- posesor: Steph. Fangh

---

⁸⁹ În SIS se păstrează unele cărți fără număr de inventar (numărul din vedeta cărții este format din patru cifre).

20. 3949

Buberlee, Terentian

Der durch die Schrift und Propheten geweissagte Messias und erfuelende Christus [...]. Von [...]. Erster Theil. Ofen, gedruckt bey Katharina Landerinn, 1787, [31], 136 p.

- posesor: Steph Fangh

21. 2148

Bvilla

Aurea Bvlla Caroli IV. Imperatoris Rom. Et In Eam Observationes Viri Clarissimi Iobannis Limnaei. Editio nova, [...], Argentorati, Typis & Sumptibus Joh. Friderici Spoor. Anno MDCLXXXVI [=1686], [2], 682 p.

- posesor: Nro. 98 *Ex libris* Jacobi Sachse ab Hartenek. Residentiae Cibinij Soctis Jesu 1749. Steph. Fangh.

22. 2762

Castigatio Libelli Jus Reipublicae In Bona Ecclesiasticorum Dicti, Cassoviae, Typis Joannis Michaelis Landerer Perpetui in Fűskút, 1792, 492 p.

- posesor: Steph. Fangh mp.

23. 1134

Charmes, Thomas Ex

[...], *Theologia Universa Ad Usum Sacrae Theologiae Candidatorum.* Tomus I. *De Prolegomenis.* Editio Post Nancenianam Tertiam Auctorem In Germ. Secunda. Superiorum Permissu, Augustae Vindelicorum, Sumptibus Matthaei Rieger Bibliopolae, MDCCLXV, [=1765], [13], 430, [4] p.

- posesor: Stephani Fangh.

24. 1135

Charmes, Thomas Ex

[...], *Theologia Universa Ad Usum Sacrae Theologiae Candidatorum.* Tomus II. *De Deo Et Attributis, De Deo Creatore.* Editio In Germania Tertia. Superiorum Permissu, Augustae Vindelicorum, Sumptibus Matthaei Rieger, & Filiorum. MDCCLXXIV [=1774], [1], 368 p.

- posesor: Steph. Fangh.

25. 1136

Charmes, Thomas Ex

[...], *Theologia Universa Ad Usum Sacrae Theologiae Candidatorum.* Tomus III. *De Incarnatione Et Gratia.* Editio In Germania Tertia. Superiorum Permissu, Augustae Vindelicorum, Sumptibus Matthaei Rieger, & Filiorum, MDCCLXXIV [=1774], [1], 430, [6] p.

- posesor: Steph. Fangh.

26. 1370

Charmes, Thomas Ex

[...], *Theologia Universa Ad Usum Sacrae Theologiae Candidatorum.* Tomus IV. *De Deo Et Attributis, De Deo Creatore.* Editio In Germania Tertia. Superiorum Permissu, Augustae Vindelicorum, Sumptibus Matthaei Rieger, & Filiorum, MDCCLXXIV [=1774], [1], 426, [10] p.

- posesor: Steph. Fangh.

27. 1137

Charmes, Thomas Ex

[...], *Theologia Universa Ad Usum Sacrae Theologiae Candidatorum*. Tomus V. *De Virtutibus*. Editio In Germania Tertia. Superiorum Permissu, Augustae Vindelicorum, Sumptibus Matthaei Rieger, & Filiorum, MDCCLXXIV [=1774], [1], 413, [7] p.

- posesor: Steph. Fangh.

28. 1138

Charmes, Thomas Ex

[...], *Theologia Universa Ad Usum Sacrae Theologiae Candidatorum*. Tomus VI. *De Peccatis, Sacramentis In Genere, Baptismo, Confirmatione, Et Eucharistia*. Editio In Germania Tertia. Superiorum Permissu, Augustae Vindelicorum, Sumptibus Matthaei Rieger, & Filiorum, MDCCLXXIV [=1774], [1], 415, [5] p.

- posesor: Steph. Fangh.

29. 1371

Charmes, Thomas Ex

[...], *Theologia Universa Ad Usum Sacrae Theologiae Candidatorum*. Tomus VII, *De Poenitentia, Extrema Unctione, Ordine Et Matrimonio*. Editio In Germania Tertia. Superiorum Permissu, Augustae Vindelicorum, Sumptibus Matthaei Rieger, & Filiorum, MDCCLXXIV [=1774], [1], 444, [8] p.

- posesor: Steph. Fangh.

30. 0575

Clemens Papa XI

[...] *Orationes Consistoriales [...]*, Romae, MDCCLXXII, Apud Joannem Mariam Salvioni Typographum Vaticanum In Archigymnasio Sapientiae, Superiorum Permissu, [=1722].

- posesor: *Ex libris* Fran. Xav. Schmid. *Ex libris* Stephani Fangh.

31. 1990

Caelsius, Gregorius

Collectanea In Sacram Apocalypsin D. Joannis Apostoli Et Evangelistae Dilecti à Domino Jesu Christo [...] Nunc denuò recusum Authore [...], Tyrnaviae, Typis Academicis, Excudebat Matthias Srmensky, Anno MDCLXXXII [=1682], [15], 481, [10] p.

- posesor: Residentiae Societatis Jesu Cibiniensis Cathalogo inscriptus Anno 1763. Steph. Fangh.

32. A*687

Collectio Benignarum Normalium Resolutionum Caesareo-Regiarum, In Materia Comissionis Ecclesiasticae, Rebusque Eandem Contigentibus, Usque Annum Inclusive 1785 Interventarum, Tomus I, Pestini, Litteris Trattnerianis, 1785, [4], 591, [1] p.

- posesor: Steph. Fangh.

33. 2346

Collectio Benignarum Normalium Resolutionum Caesareo-Regiarum, In Materia Comissionis Ecclesiasticae, Rebusque Eandem Contigentibus, Usque Annum Inclusive 1785 Interventarum, Tomus II, Pestini, Litteris Trattnerianis, 1785, [4], 482, [1] p.

- posesor: Steph. Fangh.

34. 1055

Crabbe, Pierre

Conciliorum omnium tam generalium quam particularium, [...] in tres nunc tomos ob recentem multorum additionem divisa, tomus primus, Coloniae Agrippinae, Ex officina Ioannis Quentel, anno Domini MDLI [1551], [30], 1075 p.

- posesor: Steph. Fangh.

35. 0571

Daniel, Stephanus De

Monita Paterna Quae Exhibent Promptuarium Instaurandae, tuendae, promovendae & perficiendae Vitae Spiritualis, Per [...] Paternè dicata & nuncupata. In Curia Nobilitari Haereditatis Suae Siculicae Varyasensis, Cibinii, In Typographia Publica, per Samuelem Sárdi. Anno Salutis Reparatae, MDCCLII [=1752], [19], 266, 56 p.

- posesor: Steph. Fangh.

36. 1531

Drouven, Hyacinti Renatus

De Re Sacramentaria Contra Perduelles Haereticos Libri Decem Duobus Tomis comprehensi [...] Cura et studio [...], Editio Secunda, Cum Notis Et Additionibus P. F. Ioannis Vincentii Patuzzi ejusdem Ordinis Sacrae Theologiae Professoris. [...], Tomus secundus, Venetiis, MDCCLVI [=1756], Apud Thomam Bettinelli, Superiorum Permissu, Ac Privilegio, XVI, 539 p.

- posesor: *Ex libris* Martini Pápai ex [...] obituum Stephani Fangh.

37. 0357

Drümelius, Johannes Henricus

Lexicon Manuale Latino-Germanicum & Germanico-Latinum Generis Sui Novissimum Et Copiosissimum [...], Ratisbonae, Typis Christiani Gottliebii Seiffarti Viduae, MDCCLIII [=1753], [17].

- posesor: Steph. Fangh.

38. 1915

Dupin, Ellies L.

Nova Bibliotheca Auctorum Ecclesiasticorum, Eorum Vitae Historiam, Operum Catalogum, Criticam, Et Chronologiam, Complectens [...] Auctore [...], Tomus Primus, Coloniae Agrippinae, Sumptibus Huguetae, MDCLXXXII [=1692], [22], 74, [2], 374, [43] p.

- posesor: *Ex libris* Steph. Fangh.

39. 0911

Elffen, Nicolaus

Mensis Theologiae Asceticae, Sive Piaae Meditationes, In Singulos Mensis Dies, Excerptae Majori Parte Ex Asceti Octiduanana [...], Cassoviae, Typis Collegii Academici Societ. Jesu, Anno MDCCLXVIII [=1768], 167 p.

- posesor: Stephanus Hlastur sum verus possessor hujus libelli Anno Dni 1770. Stephanus Hlastur possidet hunc libellum 1771. *Ex libris* Stephani Hlastur Anno Dni 1770. Steph. Fangh.

40. 1289

Eoetvoes, Franciscus

Generales Rerum Liturgicarum Notiones [...], Agrariae, Typis Lycei Episcopalis, Anno MDCCLXXX [= 1780], [21], 347.

- posesor: Steph. Fangh.

41. 0127

Eötvös, Franciscus

Generales Rerum Liturgicarum Notiones [...], in Prooemium, et sectiones octo Digestae, Agriae,
Typis Lycei Episcopalis, Anno MDCCLXXX [=1780], [22], 347 p.

- posesor: Andreea Szereday, a Rmo Dno Stephano Fangh 1781 donatus. Seminarii Incarn Sap. 1815.

42. 2936

Estio, Guilielmo

Absolutissima In Omnes Beati Pauli Et Septem Catholicas Apostolorum Epistolas Commentaria,
[...] Auctore [...], Studio, & Opera Jacobi Merlo-Horstii, [...], Tomus Primus, Parisiis, Et
Denuo Neapoli, MDCCXLI, Expensis Francisci Ricciardi, Et Januarii Mutii
Typographorum, [=1741], [18], 379, [13] p.

- posesor: Stephani Fangh.

43. 2937

Estio, Guilielmo

Absolutissima In Omnes Beati Pauli Et Septem Catholicas Apostolorum Epistolas Commentaria,
[...] Auctore [...], Studio, & Opera Jacobi Merlo-Horstii, [...], Tomus Secundus, Parisiis, Et
Denuo Neapoli, MDCCXLI, Expensis Francisci Ricciardi, Et Januarii Mutii
Typographorum, [=1741], 464, [12] p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

44. 2938

Estio, Guilielmo

Absolutissima In Omnes Beati Pauli Et Septem Catholicas Apostolorum Epistolas Commentaria,
[...] Auctore [...], Studio, & Opera Jacobi Merlo-Horstii, [...], Tomus Tertius, Parisiis, Et
Denuo Neapoli, MDCCXLII, Expensis Francisci Ricciardi, Et Januarii Mutii
Typographorum, [=1742], 338, [8] p.

- posesor: Steph. Fangh mp.

45. 2941

Estio, Guilielmo

Absolutissima In Omnes Beati Pauli Et Septem Catholicas Apostolorum Epistolas Commentaria,
[...] Auctore [...], Studio, & Opera Jacobi Merlo-Horstii, [...], Tomus Quartus, Parisiis, Et
Denuo Neapoli, MDCCXLV, Expensis Francisci, Et Christophori Ricciardi [=1745], [1],
533, [9] p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

46. 2939

Estio, Guilielmo

Absolutissima In Omnes Beati Pauli Et Septem Catholicas Apostolorum Epistolas Commentaria,
[...] Auctore [...], Studio, & Opera Jacobi Merlo-Horstii, [...], Tomus Quintus, Parisiis, Et
Denuo Neapoli, MDCCXLVIII, Expensis Ricciardi [=1748], 462, [9] p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

47. 2940

Estio, Guilielmo

Absolutissima In Omnes Beati Pauli Et Septem Catholicas Apostolorum Epistolas Commentaria,
[...] Auctore [...], Studio, & Opera Jacobi Merlo-Horstii, [...], Tomus Sextus, Parisiis, Et

Denuo Neapoli, MDCCXLVIII, Expensis Francisci, Et Christophori Ricciardi [=1748], 454, [10] p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

48.

Felbiger, Johann Ignatz von

Katholischer Katechismus zum Gebrauche Der Schlesischen und anderer Schulen Deutschlands nach der Faehigkeit der Jugend in drey Klassen eingetheilt. Herausgegeben von dem [...], Bamberg und Wirzburg, In der Goebhardtischen Buchhandlung, 1774, 359 p.

- posesor: Steph. Fangh.

49. 2266

Foresti, Antonius

Historische Welt = Cart Das ist: Ordentliche Beschreibung der vier groessesten Reich der Welt Von Nino dem ersten Assyrischen Kayser an biss auf die jetzt gluecklich aus dem Hauss Oesterreich regierende Kayserl. Majest. [...] Erstlich in Italiaenicher Sprach beschrieben Durch [...], Anjetzo aber in der Teutsche Sprach uebersetzt Von Einen Liebhaber der Geschichten, ErsterTheil, [...], Der Dritte Druck, Augsburg, In Verlag Georg Schlueter und Martin Happach 1723, [15], 642, [18] p.

- posesor: Catalogo Residentiae Cibiniensis Societatis Jesu Inscriptus Anno 1735. Stephn. Fangh.

50. 2267

Foresti, Antonius

Der Historischen Welt=Garten Zweyter Theil: In sich enthaltend Die Leben derer Paebsten von dem Heiligen Petro an biss auf Clementem XI. [...] Anfaenglich in Italiaenischer Sprach beschreiben Durch [...] Der zweyete Druck, Augspurg, In Verlag Georg Schlueter und Martin Happach, 1718, [7], 497, [12] p.

- possessor: Cathalogo Residentiae Soctis Jesu Cibiniensis inscriptus 1732. Steph. Fangh.

51.

Gerbertvs, Martinvs

Monumenta Veteris Litvrgiae Alemannicae. Pars. I. Complectitur Ea, Quae Ad Celebrationem Missae Pertinent. Ex Antiquis Manuscriptis Codicibus Collegit Et Digessit [...], Permissu Superiorum, Typis San-Blasianis, MDCCCLXXVII [=1777], [36], 500 p.

- posesor: [...] dono [...] Domino Comite P[...] Ignatio de Batthyán Steph. Fangh.

52.

Gregorius Papa I.

[...] *Cognomento Magni Liber Regulae Pastoralis. Cui Addita Est In Fine Anonymi Formula Praelatorum. Ad Usus V. Cleri Strigoniensis, Jussu Et Impensis Celsissimi, Ac Reverendissimi Domini S.R.I. Principis Francisci è Comitibus Barkóczy De Szala Archi-Episcopi Strigoniensis, Et Primatis Hungariae &c.*, Strigonii, Typis Francisci Antonii Royer, Archiepiscopalis Typographi, s.a., [14], [28], 302 p.

- posesor: *Ex libris* Steph. Fangh.

53. 1167

Halden, Joannes Baptista

Ephemerologium Ecclesiastico-Rubricisti cum Novum, Continens Singularia Dominicarum Ac Feriarum, Nec Non Festorum Ac Pro-Festorum [...] in lucem datos A [...], Brixiare, Typis & sumptibus Josephi Schussegger, Aul. Episc. Typogr. An. 1717, [11], 316, [2] p.

- posesor: Residentia Soc. Jesu Cibinii 1721. Steph. Fangh.

54.

[Halden, Joannes Baptista

Ephemerologium Ecclesiastico-Rubricisti] Pars Secunda, Continens Singvlaria Festorum, Ac Profestorum, Seu Vigiliarum, s.l.; s.a., 478, [2] p.

- posesor: Residentia Soc. Jesu Cibinii 1721. Steph. Fangh.

55.

[Halden, Joannes Baptista

Ephemerologium Ecclesiastico-Rubricisti] Pars Tertia, Continens Parathemata Ephemerologij Ecclesiastico-Rubricistici, s.l., s.a., 325, [1] p.

- posesor: Residentia Soc. Jesu Cibinii 1721. Steph. Fangh.

56. 2032

Harduini, Joannes

Concilium Niceanum Opera Et Studio [...] collectum Et Ab Andrea Xaverio Daczo Nobili Ungario Felső-Banyensi Philosophiae Baccalaureo cum Universam Philosophiam propugnaret distributum Praeside R. P. Stephano Kaprinai è Soc. Jesu, Philos. Doctore, & in Universit. Claudiopolitana Professore Seniore, Anno MDCCLI, Claudiopoli, Typis Academicis Societ. Jesu, Anno MDCCLI, [=1751], [8], 437, [2] p.

- posesor: Steph. Fangh.

57.

Hederichs, Benjamin M.

Progymnasmata Stili Latini, Oder Uebungen der Jugend zur Lateinischen Sprache [...] Andere und verbesserte Auflage, Wittenberg, Bey Samuel Gottfried Zimmermann, 1745, [15], 392 p.

- posesor: Steph. Fangh.

58.

Herodotus

[...] *Halicarnassei historiae lib. IX., et de vita Homeri libellus*. Illi ex interpretatione Laurentii Vallae, hic ex interpretatione Conradi Heresbachi, utraque ab Henrico Stephano recognita [...], [Genevae], Excudebat Henricus Stephanus, [...], Huldrici Fuggeri typographus, [1566], [30], 256, 12, [24] p.

- posesor: Steph. Fangh.

59. 0668

Hertzig, Franciscus P.

Manuale Confessarii, Seu Methodus Compendiosa Munus Confessarii rite obeundi, utilitati praeferim ad id pie se disponentium elucubrata A [...], Pars I. Cum permissu Superiorum, Agriae, Typis Scholae Episcopalis, Anno 1769, [5], 167, [13] p.

- posesor: Steph. Fangh.

60. 0185

Horváth, Joannes Baptista

[...] *Praelectionum Mechanicarum Pars I. Complectens Staticam, Et Mechanicam Solidorum*, Budae, Typis Regiae Universitatis, Anno MDCCXXXII [=1732], [10], 121 p. [2] tab.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

61. 2106

Hvszti, Andreas

Iurisprudentia Hungarico Transilvanica. In Qua Doctrina Stephani Verböcii [...], in Prologo Decreti, seu Operis Tripartiti contenta [...], Auctore [...], Cibinii in Transilvania, Excusa in Officina Eisdem Liberae Regiaeque Ciuitatis A'Iohanne Barth, Annô Dni. MDCCXLII [=1742], [47], 250 p.

- posesor: Inscript. Resid. S. J. Cibi. 1744. Steph. Fangh.

62.

Jus patriae publicum, Tyrnaviae, Typis Academicis Soc. Jesu per Fridericum Gall, 1722, [16], 190, [2] p.

- posesor: Steph. Fangh.

63. 3890

Kayser, Matthia

Geistliche Arzney fuer die Kranke, Das ist Catholisches Kranken=Buch In drey Theil abgetheilt, [...] Auth. [...], Cum Licentia Superiorum, Augsburg und Innsbruck, In Verlag Joseph Wolffs, 1771, 294, [10] p.

- posesor: Steph. Fangh.

64. 1522

Kircher, Athanasius

[...] China Monumentis Qua Sacris Profanis, Nec non variis Naturae & Artis Spectaculis Aliarumque rerum memorabilium Argumentis Illustrata, Auspiciis Leopoldi Primi [...], Amstelodami, Apud Joannem Anssonium à Waesbergae & Elizeum Weyerstrae, Anno MDCLXVII [=1667], [15], 237, [11] p.

- posesor: Dalnoki Comp. Lugd. Fluor. 8. Ao 1736. Stephani Fangh.

65. 0268

Klein, Samuel

Dissertatio Canonica De Matrimonio Juxta Disciplinam Graecae Orientalis Ecclesiae Ab [...] Conscripta, Vindobonae, Typis Josephi Nob. De Kurzbeck, MDCCLXXXI [=1781], 154, [5] p.

- posesor: Seminario DB Rdus Joan Nemes Th. [...] Balasfalvae moriens IV. Kal. Maji 1784 hunc legavit. Steph. Fangh.

66. 1468

Knichen, Godofredus Rudolphus

Opus Politicum In Tribus Libris Omnes Ad Doctrinam Politicam tam quo ad Pacis quam Belli administrationem, & tranquillum ac turbulentum Rerumpublicarum Statum [...], Auctore [...], Francofurti ad Maenum, Impensis Johann. Davidis Zunneri, Typis Balthasaris Christophori Wustii, Sen., Anno MDCLXXXII [=1682], [4], 1349, [16] p.

- posesor: Steph. Fangh.

67. 2165

Kollarus, Adamus Franciscus

Historiae Diplomaticae Iris Patronatus Apostolicorum Hungariae Regum Libri Tres Avctore [...], Vindobonae, Typis Geo. Lv dov. Schvlzii, Academici Typographi, MDCCLXII [=1762], [=9], 274, [16] p.

- posesor: Joannis Simon. Steph. Fangh.

68. 1994

Kugler, Joannes

Tractatus Theologico-Canonicus, De Dispensationibus, Operâ, & studiô [...], Wratislaviae, Typis Academicis Colleg. Soc. Jesu, MDCCXXVII [=1727], [10 dis.], 461, [34] p.

- posesor: Collegii Sotcis. Jesu Claudiopoli 1768. Steph. Fangh.

69. 3468

La Langue, János

La Langue Janosnak Orvos Tudosnak, [...], *A' Magyar Országgi Orvos Vizsekeról, És a Betegségekben Ázokkal Való Élesnek Szabott Modjairól. A' Szegényeknek Kedvekért*. Nagy-Károlybann, Nagy Méltóságú Gróff Károlyi Antal Ur Excellentiájának betüivel. Klemann Jósef által 1783, [2], [15], 170 p.

- posesor: Fangh [...]

70. 1343

Lipsus, Justus

[...] *Opera Omnia*, Postremum Ab Ipso Aucta Et Recensita Nunc Primum Copioso Rerum Indice Illustrata, Tomus Tertius, Vesaliae, Typis Andree Ab Hoogenhuysen, Typogr. Ord. MDCLXXV [=1675], 1492, [108] p.

- posesor: Steph. Fangh.

71. 2945

Luca, Franciscus - Phalesius, Hubertus

Sacrorum Bibliorum Vulgatae Editionis Concordantiae, Hugonis Cardinalis, Ordinis Praedicatorum; Ad Recognitionem, Jussu Sixti V. Pont. Max. Bibliis Adhibitam Recensitae Atque Emendatae, Primum A [...], deinde ab [...], omnibus mendis expurgatae. Editio Prima De Novo Recognita, Et A Plurimis Malis Citationibus Correcta, Venetiis, Ex Typographia Balleoniana, MDCCCLXX, Superiorum Permissu [=1770], 745, [1] p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh mp.

72. 0277

Mansi, Joannes Dominicus

Epitome Doctrinae Moralis, Et Canonicae Ex Constitutionibus, Aliisque Operibus Felicis Recordationis Benedicti XIV. Pontificis Maximi Excerptae Ab [...], Editio Quarta Ab eodem Auctore recognita, & pluribus additamentis illustrata, Romae, MDCCCLXV, Sumptibus Remondinianis, Superiorum Permissu, [=1765], 164 p.

- posesor: Steph. Fangh.

73. 1969

Manzador, Pius

Deren Predigen des [...] Anderter Theil enthaltet unterschiedliche Ehren=Reden mit vielen eingemengten heilsamen Hitten Lebren [...] auch mit Keyserlichen Koeniglichen Majestaeten durch das ganze Roemische Reich und alle Erblanden allergnaedigsten Privilegiis, Wien, gedruckt bey Franz Andre Kirchberger, Universitaets=Buchdrucker, 1753, [80], 1099, [2] p.

- posesor: Steph. Fangh.

74. 1350

Melanchton, Philipp

Heubartikel Christlicher lere, im latin genandt Loci Theologici, [...], Wittemberg, [Veit Creutzer], 1554, [7], CCXI, CXLIII, [8] f.

- posesor: Residentiae Soc. Jesu Cibinij 1736. Steph. Fangh.

75. 1110

Monacelli, Franciscus

[...] *Formularii Legalis Practici Fori Ecclesiastici Supplementum*; In Quo Non Solum Omnes Fere' Formulae; [...] Opus Posthumum, A [...], Venetiis, MDCCLI, Ex Typographia Balleoniana, Superiorum Permissu, Ac Privilegiis [=1751], [47], 304, [23] p.

- posesor: Stephani Fangh.

76. 0036

Monacelli, Franciscus

[...] *Formularium Legale Practicum Fori Ecclesiastici* [...], Cum Appendice Plurium Constitutionum Apostolicarum, & Decretorum Sacrarum Congregationum, atque Instructione pro Visitantibus, in fine Operis adjectis, Venetiis, MDCCLI, Ex Typographia Balleoniana, Superiorum Permissu, Ac Privilegiis, Venetia, Typographia Balleoniana, 1751, [70], 531 p.

- posesor: Stephani Fangh.

77. 1751

Monacelli, Franciscus

[...] *Formularium Legale Practicum Fori Ecclesiastici* [...], Cum Appendice Plurium Constitutionum Apostolicarum, & Decretorum Sacrarum Congregationum, atque Instructione pro Visitantibus, in fine Operis adjectis, Venetiis, MDCCLI [=1751], [68], 531 p.

- posesor: Stephani Fangh mpia.

78. 1751

Monacelli, Franciscus

[...] *Formularium Legale Practicum Fori Ecclesiastici* [...] Pars Secunda, In qua praeter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt quamplures Formulae Fori contentiosi, necnon nonnullae litterae Pastorales non minus utiles, quam necessariae gubernium Ecclesiasticum assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctae, sacrae paginae oraculis, & Sacrarum Congregationum responsis illustratae [...], Venetiis, MDCCLI [=1751], [55], 522, [10] p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

79. 0042

Monacelli, Franciscus

[...] *Formularium Legale Practicum Fori Ecclesiastici* [...] Pars Secunda, In qua praeter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt quamplures Formulae Fori contentiosi, necnon nonnullae litterae Pastorales non minus utiles, quam necessariae gubernium Ecclesiasticum assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctae, sacrae paginae oraculis, & Sacrarum Congregationum responsis illustratae [...], Venetiis, Ex Typographia Balleoniana, Superiorum Permissu, Ac Privilegiis, MDCCLI [=1751], [55], 522, [10] p.

- posesor: Stephani Fangh.

80. 0938

Monsperger, Iosephus Iulianus

Institutiones Hermeneuticae Sacrae V. T. Praelectionibus Academicis Accomodatae. Autore [...], Pars I. Interna Sacrae V. T. Hermeneuticae Subsidia Complectens, Vindobonae, Typis Ioan. Thomae Nobil. de Trattnern, Typograph. et Bibliopol. Aulici, MDCCLXXVI [=1776], [5], 234 p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

81. 3208

Muszka, Nicolaus

De Actibus Humanis, Et Eorum Fine, Seu Hominis Beatitudine Dissertationum Theologicarum Libri Duo, Quos In Universitate Vienaensi Auditoribus Suis Exposuit [...], Viennae Austriae, Typis Joannis Thomae Trattner, Typographi & Bibliop., 1760, 526, [12] p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

82. 3545

Nagy Katekhismus

Nagy Katekhismus. Az-Az: Keresztényi Oskola. Mellyben A' nevendék Ifjúság az egy, üdvösséges, és közönséges Hitnek Fundamentomára tanítatik [...] Öszve – foglaltatott Bizonyos Tiszt. Páter Minorita Concionátor Által. [...] Ujra nyomt, Vátzon, Ambro Ferentz Kr. Priv. Könyvnyomtató' költségével, 1786, [1], XIX, [1], 200 p.

- posesor: Fangh István

83. 2065

Norisius, Henricus

[...] *Historia Pellagiana, Cui Accedit Vita Auctoris, Et Epistola Benedicti XIV Et Cardinalis Bona*, [Viennae?], Typis Kaliwodianis, [sec. XVIII], [53], 170, 188 p.

- posesor: Jos. Korondi. *Ex libris* Steph. Fangh.

84. 2745

Notitia Parochiae Jegenyensis, Auctore Parocho Loci, Claudiopoli Sumptibus Authoris, & Typis Martini Hochmeister, C. R. Dicast. Typograph. & priv. Bibliopolae, 1794, [8], 127, [1] p.

- posesor: Stephani Fangh mp.

85. 0750

Nouveau Dictionnaire Du Voyageur Francois-Allemand-Latin, Et Allemand-Francois-Latin [...], Nouvelle Edition [...], A Francfort, Chez Renard Eustache Moeller, MDCCXLIV, [1744], [8], 1062, 496 p.

- posesor: Illustrissimo ac Magnifico Domino Dno Ignatio Antonio de Löffler Universorum in Magna Principatu Transylvaniae Tricesimalium Officiorum Supremo Administratori Caesaree Regio. Dno Singulariter Collmo. Claudiopoli. *Ex libris* [...] de Pallasa mp. Szegedin gekauft fur 2 fl. 54 kr. Anno 778. Steph. Fangh.

86. 0054

Novissima Diaeta Nobilissima Principis, Statuumque, & Ordinum Inclyti Regni Hungariae, Partiumque Eidem Annexarum Sive Propositiones Academicae Lege Nobilitares, [...] Tyrnaviae, Typis Academicis Soc. Jesu per Fridericum Gall, 1722. [16], 190, [1].

- posesor: Steph. Fangh.

87. 0218

Oberhauser, Benedictus

Thomassims Abbreviatus: Id Est Vetus Et Nova Ecclesiae Disciplina De Beneficiis Et Beneficiariis In Breviorem, Et Meliorem Ordinem Ad Vsvm Cvltioris Stvdii Canonici Redacta. Opera [...], Pars I, [Salzburg], Svmptibvs Ioannis Ios. Mayr, p. m. Haer, 1774. [10], 395, [2].

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh. Seminarii Inc. Sap.

88. 0041

Oberhauser, Benedictus

Thomassinus Abbreviatvs: Id Est Vetus Et Nova Ecclesiae Disciplina De Beneficiis Et Beneficiariis In Breuiorem Et Meliorem Ordinem Ad Vsvm Cvltioris Stvdii Canonici Redacta. Opera [...], Pars II, Salisbvr̄gi, Svmp̄tibvs Ioannis Ios. Mayr, p. m. Haer, 1775, [8], 388, [1].

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

89. 0041

Oberhauser, Benedictus

Thomassinus Abbreviatvs: Id Est Vetus Et Nova Ecclesiae Disciplina De Beneficiis Et Beneficiariis In Breuiorem Et Meliorem Ordinem Ad Vsvm Cvltioris Stvdii Canonici Redacta. Opera [...], Pars III, Salisbvr̄gi, Svmp̄tibvs Ioannis Ios. Mayr, p. m. Haer, 1775, [3], 225, [13].

- posesor: Steph. Fangh.

90. 0631

Ordo Tempore Pestis Observandus, Tyrnaviae Recusus Typis Academicis, Annò MDCCXXXIX [=1739], [1], 50 p.

- posesor: Petri Mészáros, Subinde Steph. Fangh.

91.

Osterwald Petrus Ab

[...] *De Religiosis Ordinibus Et Eorum Reformatione Liber Singularis* Quem E Germanico In Latinum Traduxit, Suisque Auxit Animadversionibus [...], In Germania, 1781, 145, [5] s.

- posesor: Steph. Fangh.

92. 2789

Pařízek, Alexius

Erklaerung der sonntaeoigen Evangelien in Schulen, zum Gebrauche der Katecheten Von [...], Zweyter Band, Zweyte verbesserte Auflage, Prag, bey Johann Michael Samnt, 1787, [7], 544 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

93. 1843

Pellegrinus, Carolus

Praxis Vicariorum, et omnium in utroque Foro Jusdicentium quatuor partibus comprehensa [...] quae per Pontificias, ac Caesareas leges, Conciliorum Decreta, Sacrarum Congregationum Declarationes, ac Sacrae Rotae Decisiones ad haec sancita fuerunt [...] Auctore [...], Venetiis, MDCCXIX, Apud Haeredes Zattae, Superiorum permissu, [=1719], [11], 474, [32] p.

- posesor: *Ex libris* Steph. Fangh.

94. 3399

Penzi, Vincentius Nicolaus

Theologiae Rudimenta Ex Probatiss Auctoribus Excerpta Theologis Candidatis Apprime necessaria, Cura, & Studio [...], Venetiis, Ex Typographia Balleoniana, MDCCCLXVI [=1766], 263 p.

- posesor: Steph. Fangh.

95. 1578

Piasecius, Paulus

Praxis Episcopalis Et Ecclesiastica Omnia Et Singula Officivm, Potestatemque Episcopi Concernantia Complectens [...]. Accessit huic tertiae editioni Tract. de Iurisdictione

Episcoporum Germaniae, à Christophoro Wintzlero Rychlingusensi, [...], Cum Gratia & Privilegio S. Caes. Majest., Coloniae Agrippinae, Sumptibus Balthsaris Egmond, Bibliopolae & Civis Coloniensis, Anno MDCLXV [=1665], [11], 670, [30], 46 p.

- posesor: Nicolai Sebesvári. Steph. Fangh.

96. 1407

Prileszky, Joannes Baptista

Tractatus Theologicus de sacramentis in genere, & in specie, De Baptismo, Confirmatione, Eucharistia. In Usus discipulorum elucubratus a [...], Tyrnaviae, Typis Academicis Societatis Jesu, Anno MDCCLIII [=1753], 532 p.

- posesor: Steph. Fangh.

97. 2333

Racine

[...] *Kirchengeschichte. Aus dem französischen uebersetzt nach der neuen mit einigen Anmerkungen, und Zusatzen vermehrten Ausgabe, II. Theil welcher enthaelt das vierte Jahrhundert, Wien, bey Sonnleithner und Hoerling, 1785, 592, [21] p.*

- posesor: *Ex libris* Steph. Fangh.

98. 1590

Revelationum Divinarum, In usum Seculi nostri quibusdam nuper factarum, Epitome. [...]. Scribe Visum perspicuè in Tabulis, ut Percurrat Lector [Historia rerum istarum sequentur], Anno MDCLXIII [=1663], 22, 588 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Török. Steph. Fangh.

99. 1990

Richard, Carolus-Ludovicus – Dalmaso, Joanne Antonio

Analysis Conciliorum Generalium Et Particularium, Continens Eorum Canones Super Dogmate, Morali Doctrina Ac Disciplina tam veteri quam recentiore [...] A [...] Et [...] Latine redditum, Tomus Primus, Venetiis, Ex Typographia Balleoniana, MDCCCLXXVI [=1767] Superiorum Permissu, ac Privilegiis, XII, 208 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

100. 0606

Rudimenta Historica, Sive Brevis Facilisque Methodus Juventutem Orthodoxam Notitia Historica Imbuendi, Pro Gymnasiis Societatis Jesu, Auctore Ejusdem Societatis Sacerdote Opusculum Primum, Historiae Biblicae, Agrariae, Typis Scholae Episcopalis, MDCCCLXX [=1770], 95, [5] p.

- posesor: Steph. Fangh.

101. 0506

S. Felice, Joannes A

Annalium Provinciae Sancti Josephi Ordinis Excalceatorum Sanctissimae Trinitatis Redemptionis Captivorum Libri Decem, [...] Studio Et Labore [...], Viennae Austriae, Typis Petri van Ghelen, Sac. Caes. Regiaeque Majestatis Aulae, & Universit. Typographi, MDCCXXXIX [=1739], [23], 823 p.

- posesor: Residae Carolinen. Ord. SS. Trinit. de Red. Capt. Steph. Fangh.

102. 0193

Salamus, Simon - Gelabert, Melchior

Regula Cleri Ex Sacris Litteris, Sanctorum Patrum Monumentis, Ecclesiasticisque Sanctionibus Excerpta Studio et Opera [...], Editio Post Quintam Parisiensem In Germania Prima, Coloniae ad Rhenum, Sumptibus Et Typis Fr. W. J. Metternichii P. M. Viduae, 1772, 372 p.

- posesor: Steph. Fangh.

103. 2160

Sappel, Ladislaus

Liber Singularis Ad Formandum Genuinum Conceptum De Statu Ecclesiae Et Summi Pontificis Potestate Contra Justinum Febronium, Hujus, Aliorumque Appendices Et Scripta [...] Illustratus Ab [...], Cum Approbatione Superiorum. Augustae Vindel. et Oeniponti, Sumptibus Josephi Wolff, MDCCLXVII [=1767], [15], 340, [26] p.

- posesor: Colegij Societatis Jesu Claudiopolitani 1769. Steph. Fangh.

104. 2076

Schmitth, Nicolaus

Episcopi Agrienses fide diplomatum concinnati, opera, et studio [...], Tomulus secundus, Tyrnaviae, Typis Collegii Academici Societatis Jesu, anno MDCCLXVIII, Nagyszombat Academia, 1768, [28], 423, [25] p.

- posesor: *Ex libris* [... Habina?]. Steph. Fangh

105. 2227

Sochero, Antonius

Historia Provinciae Austriae Societatis Jesu. Pars Prima. Ab Exordio Societatis Ejusdem Ad Annum Christi MDXC, Authore [...], Superiorum Permissu, Viennae Austriae, Typis Gregorii Kurtzböck, Universitatis Typographi, Anno MDCCXL [=1740], [12], 440, [26] p.

- posesor: Inscriptus Catalogo Residentiae Udvarhely [...] Societatis Jesu 1761. Cessit Stephano Fangh.

106. 2171

Stoboeus, Georgius

[...] Epistolae Ad Diversos, Nuper A P. Hieronymo Lombardi, E Societate Jesu, Primum Vulgatae, Nunc Denuo Recusae, Viennae Austriae, Apud Augustinum Bernardi, Universitatis Bibliopolam, MDCCLVIII [=1758], [14], 343 p.

- posesor: *Ex libris* Steph. Fangh.

107. 0200

Szerdahely, Georgius

Aesthetica Sive Doctrina Boni Gustus Ex Philosophia Pulcri Deducta In Scientias, Et Artes Amaeniores Autore [...], Pars Prima, Bvdae, Typis Regiae Vniversitatis Anno A. MDCCLXXVIII [=1778], [19], 434, [21].

- posesor: Steph. Fangh.

108. 0998

Szegedi, Michael

Primatus Romani Pontificis Adversus Cl. Joannem Baummassen, Lutheranum Theologum Hallensem, Iterum Assertus A [...], Permissu Superiorum, Tyrnaviae, Typis Academicis Soc. Jesu, Anno MDCCL [=1750], 134 p.

- posesor: Petri Mészáros. Steph. Fangh.

109.

Szily, Joannes de Felső Szopor

Instructio V. Cleri Sabariensis Quam Illustrissimus Ac Reverendissimus Dominus [...] In Primo Ad Episcopatum Suum Recens Erectum Aditu Edidit Anno MDCCLXXVII, Vindobonae, Typis Joann. Thomae Nobilis De Trattner Typograph. Et Bibliopol. Aulic. [=1777], 137, [3] p.

- posesor: Steph. Fangh.

110. 2107

Szvorényi, Ios. Michael

Historia Religionis Et Ecclesiae Christianae Clero Ungariae Accomodata. Volumen I. Complectens Period. I et II, Posonii, Typis Antonii Loewe, MDCCLXXXIX [=1789], [8], XLVIII, 219 p.

- posesor: Steph Fangh.

111. 2107

Szvorényi, Ios. Michael

Historia Religionis et Ecclesiae Christianae clero Ungariae accommodata. Volumen I, Complectens Period. I et II [...] Posonii, Typis Antonii Loewe, MDCCLXXXIX [=1789], [6], XLVIII, 219 p.

- posesor: *Ex libris* Sebastiani Schlauff. Steph. Fangh.

112. 1288

Szvorényi, Ios. Michael

Historia Religionis Et Ecclesiae Christianae Clero Ungariae Accomodata. Volumen II. Complectens Period III et IV, Posonii, Typis Antonii Loewe, MDCCLXXXIX, [=1789], [1], 292 p.

- posesor: Steph. Fangh.

113. 0415

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S. T. Professore, Tomus Primus, Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], LVI, 382 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh. Seminarii Incarnatae Sapientiae B2 IV 5.

114. 0416

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S. T. Professore, Tomus Secundus, Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], XXIV, 416 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

115. 0419

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S. T. Professore, Tomus Tertius, Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], XXIV, 398 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

116. 0412

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S.T. Professore, Tomus Quartus,

Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], XX, 355 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

117. 0418

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S. T. Professore, Tomus Quintus, Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], XXIV, 396 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

118. 0420

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S. T. Professore, Tomus Sextus, Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], XVI, 287 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

119. 0417

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S. T. Professore, Tomus Septimus, Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], XII, 344 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

120. 0414

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S. T. Professore, Tomus Octavus, Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], XXIV, 397 p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

121. 0413

Tricaletius, Petrus Josephus

Bibliotheca Manualis Ecclesiae Patrum Complectens [...] Opus Gallice Editum A [...] Notisque Brevioribus illustratum Ab Eudoxio Philenio S. T. Professore, Tomus Nonus, Bassani, MDCCLXXXIII, Sed Prostant Venetiis Apud Remondini, Superiorum Permissu, ac Privilegio, [=1783], 287, [1] p.

- posesor: *Ex libris* Stephani Fangh.

122. 2116

Zacharia, Franciscus Antonius

Polemische Historie des heiligen Caelibats [...] Auszugsweise aus dem Italienischen uebeseßt von Johann Chritoph Dreysig [...] Mit Erlaubniß der Obern. Bamberg und Wuerzburg, Im Berlag bey Tobias Goebhardt, Universitaets=Buchhaendlern, 1781, XXVI, 496, [2] p.

- posesor: Stephani Fangh. Seminarii Inc. Sap.

123.

Zimmermann, Jacobus

[...] *Opuscula Theologici, Historici Et Philosophici Argumenti*. Tomi Prioris Pars I, Tiguri, Typis Gessnerianis, An. MDCCLI [=1751], [3], 1127, [29] p.

- posesor: Clariss. Kieslingio Suo D. D. D. Breitingerus. Emptus Budae a Rflor. 3[?] Ao 790 per Steph. Fangh.

II. Biblioteca Batthyaneum

1. U4 IV 18

Baróty-Szabó, Dávid

[...] *Költeményes Munkái*. Második kötet. Utólsó Ki-Adás, Kassán, Ellinger János betüivel, 1789, 235, [1] p.

- posesor: Fangh István.

2. I10 VI 17

Bossuet, Jacques Bénigne

[...] *Doctrinae Catholicae, De iis Argumentis, de quibus controversiae sunt, Expositio*, E Gallico Latina, ex recensione Abbatis Floridi ab Authore revisa, probataque, Tyrnaviae, Typis Academicis Societatis Jesu, Anno Domini 1755, [15], 112, [4] p.

Ref. P I 330. Bibliografia 1243

- posesor: Steph. Fangh. Biblioteca Muzeului Regional Alba Iulia No. 2265/1755; ștampila: Biblioteca Muzeului Societății de Istorie, Arheologie și Științe Naturale 1888 a Jud. Alba.

3. E3 IV 20

Historiae Hungaricae Literariae Antiqui Medii Atque Recentioris Aevi Lineamenta Quorum Prolegomena Generalem In Vniversam Historiam Hungariae Literariam Introductionem Continentia Prodeunt Studio Ac Svmtv H. M. Hvangari, Altonaviae Et Servestae, MDCCXLV [=1745], XVI, 224 p.

- posesor: Francisci Caroli Palma mp. M E [...] Canonici. Ex Dono Reverendissimi Domini Stephani Fangh Possidet hunc Librum Bibliotheca Eppalis 1803.

4. J10 II 5

[Nennichen, Mathias]

Ad Tristissimam In Fidei Controversiis. Questionem Ubi Scriptum Est? Catholicorum Vera, Non Tamen Debita; Aatholicorum Obrusa, Sed Frivola Res Ponsio, A quodam Societatis Jesu Sacerdote collecta, Saepiùs alibi, nunc denuò recusa, Cassoviae, Typis Academicis MDCCLVII [=1757], [7], 150, [2] p.

- posesor: Steph. Fangh. Biblioteca Muzeului Regional Alba Iulia No. 2746/1752. ștampilă: Biblioteca Muzeului Societății de Istorie, Arheologie și Științe Naturale 1888 a Jud. Alba.

5. D5 VII 8, coll. 11

Supplex Libellus Valachorum Transilvaniae Ivra Tribvs Receptis Nationibus Commvnia Postiliminio Sibi Adseri Postvlantim. Cvm Notis Historico – Criticis I. C. E. Civis Transsilvani, Claudiopoli, Sumpibus et Typis Martini Hochmeister, Caes. Reg. Dicast. Typographi & pr. Biblioplae, MDCCXCI [=1791], 59 p.

- posesor: Steph. Fangh.

6. I7 III 62

Vallensis, Andreas

[...] *Paratitla Ibris Canonici Sive Decretalium Gregorii Papae IX. Summaria Ac Methodica Explicatio.* Opvs Omnibvs Tam In Schola, Qvam In Foro Versantibvs Vtilissimvm. Recensente [...], Pars Prima, Tyrnaviae, Typis Collegii Academici Soc. Jesu, Anno MDCCLXXII [=1772], [13], 486 p.

- posesor: *Ex libris* Christophori Korbuly quem dono accepi a Rssmo domino Fangh.

III. Biblioteca Muzeului Național al Unirii Alba Iulia

1. CVS 190

Annatius, Petrus

Traditiones Ecclesiasticae studio et opera [...], Anno Salutis MDCCXLV [1745], Mense Augusto, Die 17, Claudiopoli, Typis Academicis Soc. Jesu, [4], 118 p.

- posesor: Steph. Fangh.

2. CVS 177

Beurtheilung des Buches: Der wahre Despotismus, verfertigt auf Verlangen eines bey dem Römischen Hofe residierenden königlichen Ministers von einem Bischofe in der Lombardie. Freystadt, bey Christian Lebrecht, 1773, 53 p.

- posesor: Steph. Fangh.

3. BV 920

Buffon, von

Naturgeschichte des vierfüßigen Thiere [...], I, III, IV, VI Band, Troppau, Gedruckt bei Joseph Georg Trassler, 1785-1786, 383 p., 300 p., 414 p., 512 p.

- posesor: Steph. Fangh. Biblioteca Muzeului Societății de Istorie, Arheologie și Științe Naturale 1887/1888.

4. BV 396-398, 400, 402

Büsching, Anton Frederik

Grosse Erdbeschreibung [...], IV, VII-X Band, Troppau, Gedruckt bei Joseph Georg Trassler, 1784-1786, 779, [2] p.; 508, [2] p.; 495 p.; 494, [1] p.; 779, [2] p.

- posesor: Steph. Fangh. Biblioteca Muzeului Societății de Istorie, Arheologie și Științe Naturale 1888 a Jud. Alba.

5. CVS 18, coll.1

Chrysostomus, Joannes

[...] *De dignitate sacerdotali, libri sex vere aurei.* Germano Brixio Altissiodorensi interprete. De his sic suidas. [...], Coloniae, Cudebat Ioannes Gymnicus, An. MDXXX [1530], [88] f.

- posesor: Kozma Janos. Steph. Fangh.

6. CVS 38

Gorup, Ferencz

Az Ur frigy székerénye előtt. Dagon le-dülése [...]. A Tekéntetes S. Méltóságos Nagy hiru Fejedelemnek [...] Apafi Mihaly Uramnak, Mint Kégyelmes Urának alázatos szivel dedical, C. P. A. I. Colosvarat, Nyomtatattott Verese gyhazi Szentyel Mihaly által, Anno 1670, [42], 76 p., [7], 212 p.

- posesor: Anno 1743 Varadi Mihali. Fangh István.

7. BV 413

Heimbach, Matthia

Der Christliche Kinder – lehrer [...], Köln, 1742, [16], 884, [34] p.

- posesor: C2 III2 26. Residentiae Cibiniensis S. J. Inscriptus anno 1761. Steph. Fangh.

8. BV 411

Nachtrag zu den Vorboten des neuen Heidenthums [...], s. l., 1782, 312 p.

- posesor: C2 IV 38. Stephani Fangh mpria.

9. CVS 323

Nos Iosephus II. Dei gratia electus Romanorum imperator semper augustus [...] quod aequum contributionis systema, [...] / *Wir Joseph der Zweyte, von Gottes Gnaden erwählter römischer Kaiser [...]* dass ein billiger Steuerfuss, [...], Hermannstadt, Martin Hochmeister, 1786, [102] p.

- posesor: Stephani Fangh.

10. CVS 174

Peichich, Christophorus

Concordia orthodoxorum patrum orientalium et occidentalium De Spiritus Sancti Processione, ex Commentarijs Gennadij Patriarchae Constantinopolit: excerpta per reverendissimum dominum [...], Anno MDCCXLV [1745] Mense [...] Die [...], Claudopoli, Typis Academicis Societatis Jesu, [7], 112 p.

- posesor: Joan Tilny. A N II 29. Steph. Fangh.

11. BV 452

Redlhamer, Johann

Institutiones scholastico-dogmaticae [...], Viennae Austriae, 1757, [1], 459, [15] p.

- posesor: C2 II 15. *Ex libris* Stephani Fangh.

12. CVS 111

Scriptores rerum Hungaricarum minores hactenus inediti, synchroni, aut proxime coevi [...]. Editit Martinus Georgius Kovachich Senquiciensis, Tomus II, Ad Comitem Joannem Illéshazy, Budae, Typis Regiae Universitatis, MDCCXCVIII [1798], [1], XXXII, 444 p.

- posesor: Steph. Fangh. Seminarii Inc. Sap.

13. BV 387

Weissenbach, Joseph Anton

Die Vorboten des Neuen Heidenthums [...], vol. II, s. l., 1781, 333 p.

- posesor: A2 VI 27. Steph. Fangh.

Abrevieri bibliografice

AARCAI

- Arhiva Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Alba Iulia.

AITRCAI

- Arhiva Institutului Teologic Romano-Catolic Alba Iulia.

Annales capituli 1752-1822

- Biblioteca Battyaneum, *Annales capituli Albens. Transilvani ab anno 1752-1822* collegit et compingi curavit Ant. Beke canonicus, anno 1784/Lada 55 (cota Ms X 113).

- Annus a Nativitate* 1801 - *Annus a Nativitate Salvatoris Nostri Jesu Christi MDCCCI communis dierum 365 stylo Gregoriano, et Juliano deductus sive Calendarium in usum utriusque ecclesiae, exhibens seriem festorum, profestorum & jejuniorum [...]*, Budae, 1801.
- Annus a Nativitate* 1823 - *Annus a Nativitate Salvatoris Nostri Jesu Christi MDCCCXXIII communis dierum 365 stylo Gregoriano, et Juliano deductus sive Calendarium in usum Ecclesiae R. Catholicae, exhibens seriem festorum, profestorum & jejuniorum [...]*, Budae, 1823.
- BB - Biblioteca Batthyaneum cutia XXI/162, 179; cutia XXII/5, 6, 113, 126, 188; cutia XXIII/161; XXVIII/25, 33, 42, 56, 267; XXIX/20, 179, 243, 260, 261, 266, 267; XXX/2, 17, 21; XXXI/4, 20; XXXII/50, 165; XXXIII/16, 120; XLI/69, 88, 91, 92, 106, 126; LXX/9, 100, 197.
- Beke 1889 - *Az Erdélyi káptalan Levéltára Gyulafehérvárt*, Ismerteti Beke Antal kánonok, Budapest, 1889.
- Bodea 2011 - Oana Bodea, *Un timp al schimbărilor. O istorie comparată*, București, 2011.
- Calendarium* 1782 - *Calendarium dioecesanum v. cleri M. Principatus Transilvaniae ad Annum qui est post bissextilem Secundus MDCCCLXXXII cui accredit Index locorum & personarum*, Cibinii, Typis Martini Hochmeister Typ. & bibliopolae Priv, 1782.
- Catalogus* 1825 - *Catalogus Almae Dioecesis Transsilvanicae Latini et Armeni ritus Catholicae anno Domini 1825 concinnatus*, Cibinii, [1825].
- Catalogus incunabulorum* 1965 - *Catalogus incunabulorum Bibliothecae Batthyányanae* conscriptus a Petro Kulcsár, Szeged, 1965.
- Catalogus venerabilis cleri* 1787 - *Catalogus venerabilis cleri Almae dioecesis M. Principatus Transilvaniae sub gubernio [...] Ignatii episcopi Transilvaniae e comitibus de Batthyán, [...]*, Albae-Carolinae, Typis Episcopalibus, 1787.
- Csala 2001 - Rita Csala, *Institutul Teologic Romano-Catolic din Alba Iulia: organizarea și biblioteca*, în BCȘS, 7, 2001, p. 179-187.
- Diarium Scholae Episcopalis* - RSAE, *Diarium Scholae Episcopalis Agriensis* Band III. Eger Hittudományi Főiskola Rektori Hivatala.
- Directorium* 1825 - *Directorium officii recitandi, ac missae celebrandae juxta ritum Breviarii, ac Missalis Romani [...]*, Typis Csik Somlyoviensibus, [1825].
- Ferenczi 2009 - Sandor Ferenczi, *A Gyulafehérvári Erdélyi Főegyházmegye történeti papi névtára*, Budapest-Kolozsvár, 2009.
- GYÉL I/10a - AITRCAL, GYÉL I/10a, cutia 3 (1801-1815), doc. 4, 5, cutia 4, doc. pe anul 1820.
- GYÉL II 1/d - AARCAI, GYÉL II 1/d.
- GYÉL VI/30 - AARCAI, GYÉL VI/30, cutia 4, dosarul Fangh.
- GYÉL, *Protocollum* 1759-1807 - AARCAI, GYÉL, *Protocollum Capitulare inchoatum die 4ta Maij anni 1759-1807*.
- GYÉL, *Protocollum* 1779-1792 - AARCAI, GYÉL, *Protocollum Officii Dioecesis Transylvaniensis ab a. 1779-1792*.
- GYÉL, *Protocollum* 1808 - AARCAI, GYÉL, *Protocollum Capitulare ab Incarnationis Dominicae 1808 sub regimine Excellentissimi, Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini Iosephi Mártonfi de Csik Mindszent*.
- GYÉL, *Protocollum* 1823 - AARCAI, GYÉL, *Protocollum Capitulare anno 1823 die 3ia Ianuarii inchoatum per Michael [sic] Orosz*.

Andreea Mârza, Eva Mârza

- GYÉL, *Protocollum vicariatus* - AARCAI, GYÉL, *Protocollum vicariatus S. Iosephi ab anno 1782-1789*.
- GYÉL, VI Személyi - AARCAI, GYÉL, VI Személyi hagyatékok, VI. 30. Kisebb személyi hagyatékok (1800-1990), cutia 4.
- GYPL I/10d - AITRCAI, GYPL I/10d, cutia 1 (1786-1884), doc. 1, 3, 4, 5.
- Hendre Biro 2004 - Doina Hendre Biro, *Les Batthyany: considerations sur une genealogie*, în *AUASH*, 8, 2004, p. 25-41.
- Hendre Biro 2014 - *Biblioteca Batthyaneum la sfârșitul secolului al XIX-lea. Cartea-catalog a lui Varjú Elemér, adnotată și comentată*, red. Doina Hendre Biro, București, 2014.
- Index Chronologicus 1801-1900* - AARCAI, *Index Chronologicus Ven. Capituli Albensis Transilvaniensis pro anno 1801-1900*, tomus secundus.
- Index Generalis A-K* - AARCAI, *Index Generalis Personalis et Realis Archivi Vener. Capituli Albens. Transs.*, tomus primus (A-K).
- Jakó 1991 - Zsigmond Jakó, *Batthyány Ignác, a tudós és a tudományoservező*, în *Erdély Múzeum*, LIII, 1991, p. 76-99.
- Mârza 1974 - Iacob Mârza, *O listă cu cărți de la episcopul Anton Sigismund Stoica de Szala (1699-1770)*, în *Apulum*, XII, 1974, p. 329-359.
- Mârza 1976 - Eva Mârza, *Vechi tipărituri din Slovacia, Cebia și Moravia în Biblioteca Muzeului Unirii din Alba Iulia (sec. XVII-XVIII)*, în *Apulum*, XVI, 1976, p. 185-208.
- Mârza 2014a - Andreea Mârza, *Achiziții de cărți în spațiul central-european. Cazul Ignác Batthyány*, în *Transilvania*, 5-6, 2014, p. 77-82.
- Mârza 2014b - Andreea Mârza, *Sejurul italian al lui Imre Dániel în folosul științific al episcopului Ignác Batthyány*, în *Terra Sebus*, 6, 2014, p. 361-375.
- Nagy 1853 - Iván Nagy, *Magyarország családai: czimerekekkel és nemzékrendi táblákkal*, vol. 4, Budapest, 1853.
- Notitia veteris* 1791 - *Notitia veteris et novi Capituli Ecclesiae Albensis Transilvaniae [...]* per Antonium Szeredai, Albae Carolinae, Typis Episcopalibus, 1791.
- RSAE - Rectoratul Seminarului Arhiepiscopal Eger.
- Schematismus* 1816 - *Schematismus inchyti Regni Hungariae, partiumque eidem adnexarum cum Schematismo literario, eiusque indice subnexo pro anno 1816*, Buda, 1816.
- Selecká 1974 - Eva Selecká, *Stredoveká Levočská Knižnica*, Martin, 1974.
- Slovenský biografický slovník* 1989 - *Slovenský biografický slovník*, vol. III, lit. K-L, Martin, 1989.
- Slovenský biografický slovník* 1992 - *Slovenský biografický slovník*, vol. V, lit. R-Š, Martin, 1992.
- Șerban 1975 - Ioan Șerban, *Despre arhitectura fostei biserici trinitariene (azi Biblioteca Batthyaneum) din Alba Iulia*, în *Apulum*, XIII, 1975, p. 373-383.
- Șerban 1979 - Ioan Șerban, *Edificiul Batthyaneum la sfârșitul secolului XVIII. Addenda*, în *Apulum*, XVII, 1979, p. 477-487.

LISTA ABREVIERILOR

AAR-SI	- Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Istorice. Academia Română. București.
ActaArchHung	- Acta Archaeologica. Academiae Scientiarum Hungaricae. Budapesta.
ActaHASH	- Acta Historica Academiae Scientiarum Hungaricae. Budapesta.
ActaMN	- Acta Musei Napocensis. Muzeul de Istorie a Transilvaniei. Cluj-Napoca.
Adevărul	- Adevărul. București.
AÉ	- Archaeologiai Értesítő a Magyar régészeti, művészt-történeti és éremtani társulat tudományos folyóirata. Budapesta.
AF	- Altorientalische Forschungen. Institut für Archäologische Wissenschaften, Abteilung Vorderasiatische Archäologie. Berna.
AH	- Archaeologia historica. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Brno.
AHY	- Austrian History Yearbook. Center for Austrian Studies. Minneapolis MN.
AIEFCB	- Anuarul Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”. Academia Română, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”. București.
AIAC	- Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca. (este continuat de AIIGB).
AIIAI/AIIX	- Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” Iași (din 1990 Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol” Iași).
AIIGB	- Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu” Cluj-Napoca. (continuă AIAC).
AIIN	- Anuarul Institutului de Istorie Națională. Cluj-Sibiu.
AISC	- Anuarul Institutului de Studii Clasice. Cluj.
AJPA	- American Journal of Physical Anthropology. The Official Journal of the American Association of Physical Anthropologist. Baltimore.
Alba-Iulia	- Alba-Iulia. Alba Iulia.
Aluta	- Aluta. Studii și comunicări - Tanulmányok és Közlemények. Sfântu Gheorghe.
AM	- Arheologia Moldovei. Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” Iași.
AMM	- Acta Moldaviae Meridionalis. Muzeul Județean Vaslui.
Anatolia Antiqua	- Anatolia Antiqua. L'Institut Français d'Études Anatoliennes d'Istanbul.
AnB	- Analele Banatului. Muzeul Național al Banatului (serie nouă). Timișoara.
Anistoriton	- Anistoriton / <i>Ανιστόριτον</i> . History and Archaeology Journal. Digital Journal (Grecia).

Lista abrevierilor

- Annales** - Annales. Économies, Sociétés, Civilisations. École des Hautes Études en Sciences Sociales. Paris.
- Antaeus** - Antaeus. Communicationes ex Instituto Archaeologico Academiae Scientiarum Hungaricae. Budapesta.
- AntAfr** - Antiquités africaines. Université de Provence. Paris.
- AnUB-ŞP** - Analele Universităţii din Bucureşti. Seria Ştiinţe Politice. Universitatea din Bucureşti.
- AO** - Arhivele Olteniei. Serie nouă. Institutul de Cercetări Socio-Umane. Craiova.
- Apulum** - Apulum. Acta Musei Apulensis. Muzeul Naţional al Unirii Alba Iulia.
- ArhMed** - Arheologia Medievală. Reşiţa. Cluj-Napoca.
- ArhVestnik** - Arheološki Vestnik. Institut za arheologijo. Ljubljana.
- Arts of Asia** - Arts of Asia. The Asian Arts & Antiques Magazine. Hong Kong.
- Astra Sabesiensis** - Astra Sabesiensis. Despărţământul Astra „Vasile Moga” Sebeş.
- AUASH** - Annales Universitatis Apulensis. Series Historica. Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia.
- Banatica** - Banatica. Muzeul de Istorie al judeţului Caraş-Severin. Reşiţa.
- BAR** - British Archaeological Reports (International Series). Oxford.
- BB** - Bibliotheca Brukenthal. Muzeul Naţional Brukenthal. Sibiu.
- BCH** - Bulletin de correspondance hellénique. L’Institut de correspondance hellénique d’Athenes. Atena.
- BCŞS** - Buletinul Cercurilor Ştiinţifice Studenteşti. Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia.
- BECh** - Bibliothèque de l’école des chartes. Revue d’érudition. Paris.
- BerRGK** - Bericht der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts. Frankfurt pe Main.
- BHAB** - Bibliotheca Historica et Archaeologica Banatica. Muzeul Banatului Timişoara.
- BJJS** - The British Journal of Sociology. London School of Economics and Political Science. University of London.
- BMA** - Bibliotheca Musei Apulensis. Muzeul Naţional al Unirii Alba Iulia.
- BOR** - Biserica Ortodoxă Română. Patriarhia Română. Bucureşti.
- Boabe de grâu** - Boabe de grâu. Revistă de cultură. Bucureşti.
- BR** - Budapest Régiségei. Budapesti Történeti Múzeum. Budapesta.
- Britannia** - Britannia: A Journal of Romano-British and Kindred Studies. Society for the Promotion of Roman Studies. Londra.
- Brukenthal** - Brukenthal. Acta Musei. Muzeul Naţional Brukenthal. Sibiu.
- BS** - Balkan Studies. Institute for Balkan Studies in Thessaloniki. Salonic.
- BSNR** - Buletinul Societăţii Numismatice Române. Bucureşti.
- BTh** - Bibliotheca Thracologica. Institutul Român de Tracologie. Bucureşti.
- BudRég** - Budapest Régiségei. Budapesti Történeti Múzeum. Budapesta.

CAC	- Central Asia and Caucasus. Institute for Central Asian and Caucasian Studies. Luleå (Sweden). Institute of Strategic Studies of the Caucasus. Baku (Azerbaijan).
Carpații	- Carpații: Vânătoare, pescuit, chinologie. Cluj.
Castrum	- Castrum. A Castrum Bene Egyesület Hírlevele. Budapesta.
CCA	- Cronica cercetărilor arheologice. București.
Cercetări arheologice	- Cercetări arheologice. Muzeul Național de Istorie a României. București.
Chronica	- Chronica: annual of the Institute of History. University of Szeged.
Cibinium	- Cibinium. Analele Muzeului Etnografic „ASTRA”. Complexul Muzeal „ASTRA”. Sibiu.
CN	- Cercetări Numismatice. Muzeul Național de Istorie a României. București.
CNA	- Cronica Numismatică și Arheologică. Foaie de informații a Societății Numismatice Române. București.
CP	- Classical Philology. A Journal Dedicated to Research in Classical Antiquity. Chicago.
Crisia	- Crisia. Culegere de materiale și studii. Muzeul Țării Crișurilor. Oradea.
Dacia	- Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie. Nouvelle série: Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. București.
Denarius	- Denarius. Slovenské národné múzeum - historické múzeum. Bratislava.
Der Unterwald	- Der Unterwald. Sebeș.
DolgCluj	- Dolgozatok az Erdély Nemzeti Múzeum Érem - és Régiségtárából. Kolosvár (Cluj).
EDR	- Ephemera dacoromana. Annuario dell'Accademia di Romania. Roma.
EHQ	- European History Quarterly. Sage Publications. New York.
EO	- Etnograficheskoye obozreniye. Institut etnologii i antropologii RAN. Moscova.
Erdély Múzeum	- Erdély Múzeum. Erdélyi Múzeum-Egyesület. Cluj-Napoca.
Études balkaniques	- Études balkaniques. Cahiers Pierre Belon. Association Pierre Belon. Paris.
European Archaeology	- European Archaeology/online. București.
FBW	- Fundberichte aus Baden-Württemberg. Stuttgart.
FI	- File de Istorie. Muzeul de Istorie Bistrița (continuată de <i>Revista Bistriței</i>).
FolArch	- Folia Archaeologica. Magyar Történeti Múzeum. Budapesta.
FUrb	- Forma Urbis. Roma.
Gasyrlar avazy	- Gasyrlar avazy. Ekho vekov. Kazan.
Germania	- Germania, Römisch-Deutscher Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts. Frankfurt am Main.
GM	- Golos minuvshogo. Federal'noye gosudarstvennoye byudzhethnoye obrazovatel'noye uchrezhdeniye vysshego obrazovaniya Kubanskiy gosudarstvennyy universitet. Krasnodar.
Godišnjak	- Godišnjak. Jahrbuch Knjiga. Sarajevo-Heidelberg.

Lista abrevierilor

HEI	- History of European Ideas. International Society for the Study of European Ideas. Londra.
Hierasus	- Hierasus. Muzeul Județean Botoșani.
Hiperborea Journal	- Hiperborea Journal. Societatea de Istorie Balcanică. București.
HOMÉ	- A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. Miskolc.
HSCP	- Harvard Studies in Classical Philology. Harvard University. Cambridge (SUA).
IIER	- Issues in Educational Research. Western Australian Institute for Educational Research Inc. New South Wales, Australia.
IJESE	- International Journal of Environmental & Science Education. Kazan.
IJL	- International Journal of Linguistics. Makrothink Institute. Las Vegas.
IPH	- Inventaria Praehistorica Hungarie. Budapesta.
Istoricheskie	- Istoricheskie, filosofskie, politicheskie i yuridicheskie nauki, kulturologiya i iskustvovedenie. Voprosy teorii i praktiki. Tambov.
Izvestiya ASU	- Izvestiya. Altayskiy gosudarstvennyy universitet. Barnaul.
Jászkunság	- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tudományos Egyesület. Szolnok.
JHE	- Journal of Human Evolution. Elsevier.
JRGZM	- Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums zu Mainz.
Közlemények	- Közlemények az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem - és Régiségtárából. Cluj.
KST	- Kazı Sonuçları Toplantısı. Ankara.
Kubaba	- Kubaba. Faculdade de Ciências Sociais e Humanas, Universidade Nova de Lisboa.
Lumea nouă	- Lumea nouă. București.
Lupta	- Lupta. Iași.
Mannus	- Mannus. Gesellschaft für Deutsche Vorgeschichte. Leipzig.
Maqarnas	- Muqarnas Online. An Annual on the Visual Cultures of the Islamic World. Cambridge.
Marisia	- Marisia. Muzeul Județean Târgu Mureș.
MCA	- Materiale și cercetări arheologice. București.
ME	- Memoria Ethnologica. Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș. Baia Mare.
MEFRA	- Mélanges de l'École française de Rome - Antiquité. Roma.
MEJSR	- Middle-East Journal of Scientific Research. International Digital Organization for Scientific Information. Deira, Dubai.
MFME	- A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Studia Archaeologica. Szeged.
Mir nauki	- Mir nauki, kulturni, obrazovania. Gorno-Altaysk.
MN	- Muzeul Național. Muzeul Național de Istorie a României. București
Mots	- Mots. Les langages du politique. ENS Editions. Paris.
Muzeológia	- Muzeológia a kultúrne dedičstvo. Univerzita Komenského v Bratislave.
Múzeum	- Slovenské národné múzeum. Bratislava.

Natura	- Natura. Revistă pentru răspândirea științei. București.
NK	- Národní knihovna: knihovnická revue. Národní knihovna České republiky. Praga.
Numizmatika	- Numizmatika. Slovenská numizmatická spoločnosť. Bratislava.
PA	- Patrimonium Apulense. Direcția Județeană pentru Cultură Alba. Alba Iulia.
PBF	- Prähistorische Bronzefunde. München.
PolSci	- Romanian Journal of Political Science. Societatea Academică din România. București.
Pontica	- Pontica. Muzeul de Istorie Națională și Arheologie. Constanța.
PQCS	- Philippine Quarterly of Culture and Society. University of San Carlos. Cebu.
PZ	- Prähistorische Zeitschrift. Deutsche Gesellschaft fuer Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte, Institut für Prähistorische Archäologie. Berlin.
Rațiunea	- Rațiunea. Revistă bilunară de liberă cugetare. București.
RB	- Revista Bistriței. Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud. Bistrița (continuă File de Istorie).
RES	- Review of European Studies. Canadian Center of Science and Education. Toronto.
RevHisto	- Revista de Historiografia. Instituto de Historiografía Julio Caro Baroja. Universidad Carlos III de Madrid.
RHA	- Revue historique des armées. Ministère de la Défense. Paris.
RHSEE/RESEE	- Revue historique du sud-est européen. Academia Română. București, Paris (din 1963 Revue des études sud-est européennes).
RI	- Revista de Istorie (din 1990 Revista istorică). Academia Română. București.
RIR	- Revista istorică română. Institutul de Istorie Națională din București.
RMM-MIA	- Revista muzeelor și monumentelor. Monumente Istorice și de Artă. București.
Romantisme	- Romantisme. Revue du dix-neuvième siècle. Editeur Armand Colin. Paris.
România liberă	- România liberă. București.
Rossiyskaya istoriya	- Rossiyskaya istoriya. Akademicheskii nauchno-izdatel'skiy, proizvodstvenno-poligraficheskiy i knigorasprostranitel'skiy tsentr Nauka. Moscova.
RRH	- Revue Roumaine d'Histoire. Academia Română. București.
RRSE	- Revista română de studii eurasiatice. Centrul de Studii Eurasiatice, Universitatea „Ovidius” Constanța.
SA	- Sociological Analysis. Oxford University Press. Oxford.
SAA	- Studia Antiqua et Archaeologica. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.
SAI	- Studii și articole de istorie. Societatea de Științe Istorice și Filologice a RPR. București.
SARcheologiczne	- Sprawozdania Archeologiczne. Instytut Archeologii i Etnologii PAN. Cracovia.

Lista abrevierilor

Sargetia	- Sargetia. Acta Musei Devensis. Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva.
SC	- Studii și comunicări. Asociația Folcloriștilor și Etnografilor din județul Sibiu (din 1992 devine Studii și Comunicări de Etnologie).
SCB	- Studii și cercetări de bibliologie. Academia RPR. București.
SCIV(A)	- Studii și cercetări de istoria veche. București (din 1974, Studii și cercetări de istorie veche și arheologie).
SCN	- Studii și Cercetări de Numismatică. Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” București.
SJ	- Saalburg Jahrbuch. Bericht des Saalburg Museum. Mainz am Rhein.
SJAHSS	- Scholars Journal of Arts, Humanities and Social Sciences. Scholars Academic and Scientific Publishers (SAS).
SlovArch	- Slovenská Archeológia. Nitra.
SlovNum	- Slovenská numizmatika. Národný numizmatický komitet Slovenskej republiky a Archeologický ústav SAV. Nitra.
SM	- Svobodnaya mysl. Obshchestvo s ogranichennoy otvetstvennost'yu Politizdat. Moscova.
SMIM	- Studii și materiale de istorie modernă. Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române. București.
SMIMed	- Studii și materiale de istorie medie. Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române. București.
Socialismul	- Socialismul. București.
SP	- Studii de Preistorie. Asociația Română de Arheologie. București.
SS	- The Social Sciences. Western Social Association. Dubai.
Stâna	- Stâna. Revistă profesională și de cultură. Organ al oierilor din întreaga țară. Poiana Sibiului.
Steaua	- Steaua: literară, artistică și culturală. Uniunea Scriitorilor din România. Cluj-Napoca.
StudiaTC	- Studia Theologia Catholica. Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca.
StudiaUBBH	- Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Series Historia. Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca.
Studii	- Studii. Revistă de istorie. (din 1974 Revista de istorie și din 1990 Revista istorică). Academia Română. București.
Suceava	- Anuarul Muzeului Județean Suceava.
SUCH	- Studia Universitatis Cibiniensis, Serie Historica. Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu.
Syria	- Syria. Archéologie, art et histoire. Revue d'art oriental et d'archéologie. Institut français du Proche-Orient.
Századok	- Századok. A Magyar Történelmi Társulat folyóirata. Budapest.
TAD	- Türk Arkeoloji Dergisi. Ankara.
Telegraphul	- Telegraphul. București.
Terra Sebus	- Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis. Muzeul Municipal „Ioan Raica” Sebeș.
Thraco-Dacica	- Thraco-Dacica. Institutul Român de Tracologie. București.
Transilvania	- Transilvania. Centrul Cultural Interetnic Transilvania. Sibiu.

Tyragetia	- Tyragetia. Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei. Chișinău.
UPA	- Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie. Berlin.
Vestnik Moskovskaya	- Vestnik Moskovskaya gosudarstvennaya khudozhestvenno-promyshlennaya akademiya imeni S. G. Stroganova. Moscova.
Vestnik Omskogo	- Vestnik Omskogo universiteta. Seriya Istoricheskiye nauki. Omskij Gosudarstvennyj Universitet. Omsk.
Vestnik Tatarskogo	- Vestnik Tatarskogo gosudarstvennogo gumanitarno-pedagogicheskogo universiteta. Filologija i kul'tura. Kazan.
VI	- Voprosy istorii. Institut russkoy istorii Rossiyskoy akademii nauk. Moscova.
VF	- Voprosy filosofii. Izdatel'stvo «Nauka». Moscova.
VTT	- Veszprémi Történelmi Társaság és Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság kiadványa. Veszprém.
WASJ	- World Applied Sciences Journal. International Digital Organization for Scientific Information. Deira, Dubai.
Xenopoliana	- Xenopoliana. Buletin al Fundației Academice „A. D. Xenopol” Iași.
Ziridava	- Ziridava. Muzeul Județean Arad.